

**CRNA GORA
VLADA CRNE GORE
MINISTARSTVO UNUTRAŠNJIH POSLOVA**

**IZVJEŠTAJ
O STANJU SISTEMA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA
U CRNOJ GORI U 2013. GODINI**

Podgorica, april 2014. godine

S A D R Ž A J:

1. Uvod.....	3
2. Normativne aktivnosti.....	3
3. Resursi sistema zaštite i spašavanja	4
3.1. Ljudski resursi.....	4
3.2. Materijalni resursi.....	5
4. Realizovane aktivnosti i izvršavanje zakona i drugih propisa.....	6
4.1. Stručno osposobljavanje i usavršavanje.....	7
4.2. Administrativni postupci.....	8
4.3. Ostale aktivnosti iz osnovne nadležnosti.....	10
4.4. Sprovođenje mjera zaštite i spašavanja.....	13
4.4.1. Saobraćajna nesreća.....	13
4.4.2. Požari	15
4.4.3. Uništavanje neeksplozivnih ubojnih sredstava.....	16
4.5. Realizacija zaključaka Odbora za bezbjednost i odbranu Skupštine Crne Gore.....	18
5. Međunarodna saradnja.....	18
5.1. Sporazumi ..	21
5.2. Programi, projekti, inicijative	22
5.2.1. Inicijativa za pripremljenost i prevenciju katastrofa u jugoistočnoj Evropi (DPPI SEE).....	22
5.2.2. IPA projekat „Prekogranična zaštita i spašavanja od poplava“	23
5.2.3. IPA 2011 „Izgradnja otpornosti na katastrofe u zemljama zapadnog Balkana i Turskoj“.....	25
5.2.4. Adaptacija na klimatske promjene na zapadnom Balkanu	25
5.2.5. Višekorisnički IPA program „Civilna zaštita za zemlje kandidate i potencijalne kandidate“ – faza II	26
5.2.6. NATO Projekat	27
5.2.7. UNICEF Projekat.....	27
5.2.8. Projekat „Razmjena iskustava i procedura za procjenu rizika od zloupotrebe HBRN materijala”.....	29
5.2.9. IPA projekti prekogranične saradnje.....	29
5.3. Simulaciona vježba EPISOUTH.....	29
6. Budžet.....	30
7. Ocjena stanja, zadaci i prioriteta u 2014. godini	31
Prilozi.....	33

4. UVOD

Sistem zaštite i spašavanja ostvaruje se organizovanim aktivnostima i postupanjima preventivnog, operativnog i sanacionog karaktera, koje pripremaju i sprovode državni organi, organi lokalne samouprave, privredna društva, druga pravna lica, preduzetnici i fizička lica.

Sistem zaštite i spašavanja u Crnoj Gori integriše sve raspoložive resurse na državnom i lokalnom nivou. Na nacionalnom nivou formiran je Koordinacioni tim za upravljanje u vanrednim situacijama čije odluke realizuje Operativni štab za vanredne situacije. Operativni štab, pored predstavnika Ministarstva unutrašnjih poslova, čine i predstavnici svih nadležnih državnih organa i organizacija, koji mogu svojim djelovanjem doprinijeti efikasnijem odgovoru na izazove rizika koji prijete Crnoj Gori. Na lokalnom nivou formirani su opštinski timovi za upravljanje u vanrednim situacijama koji koordiniraju aktivnostima nadležnih organa lokalnih uprava, u cilju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara i ublažavanja i otklanjanja posljedica vanrednih situacija.

5. NORMATIVNE AKTIVNOSTI

U oblasti zaštite i spašavanja dugoročne ključne aktivnosti usmjerene su na stalno normativno uređenje sistema, usklađivanje sa pravnom tekovinom EU, izradu razvojnih dokumenata, jačanje bilateralne i regionalne saradnje i dr. Kontinuirana dogradnja normativnog okvira nastavljena je i tokom 2013. godine, pri čemu su izrađeni:

- Predlog Zakona o prevozu opasnih materija – Vlada Crne Gore na 45 sjednici održanoj 28.11.2013. godine utvrdila Predlog zakona (Zaključak broj: 08-2736/5 od 10. decembra 2013. godine),
- Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o eksplozivnim materijama – Vlada Crne Gore na 49 sjednici održanoj 26.12.2013. godine utvrdila Predlog zakona (Zaključak broj: 08-3119/3 od 27. decembra 2013. godine),
- Zakon o potvrđivanju Sporazuma o saradnji i pomoći u slučaju prirodnih i drugih katastrofa između Vlade Crne Gore i Vlade Slovačke Republike („Službeni list CG - Međunarodni ugovori“, broj 3/13),
- Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i spašavanju – na Nacrt zakona pribavljena su mišljenja eksperata Evropske komisije i pripremljen je za javnu raspravu.

Donesena su sljedeća podzakonska akta, i to:

- Odluka o izmjeni Odluke o obrazovanju Koordinacionog tima za upravljanje u vanrednim situacijama („Službeni list CG“, broj 25/13),
- Odluka o određivanju Dana zaštite i spašavanja („Službeni list CG“, broj 25/13),
- Odluka o potvrđivanju Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Hrvatske o saradnji u zaštiti od prirodnih i civilizacijskih katastrofa („Službeni list CG - Međunarodni ugovori“, broj 2/13),
- Pravilnik o načinu izdavanja odobrenja za transport i tranzit naoružanja i vojne opreme („Službeni list CG“, broj 14/13),

- Pravilnik o načinu vođenja evidencije o aktivnostima na zaštiti i spašavanju („Službeni list CG“, broj 22/13),
  - Pravilnik o načinu i postupku dodjele nagrada i priznanja učesnicima zaštite i spašavanja („Službeni list CG“, broj 39/13),
  - Pravilnik o stručnom osposobljavanju i usavršavanju pripadnika operativnih jedinica („Službeni list CG“, broj 39/13),
  - Pravilnik o načinu i postupku javljanja i obavještanja („Službeni list CG“, broj 48/13),
  - Uputstvo o načinu izdavanja, izgledu i sadržaju ADR sertifikata za vozače vozila koji prevoze opasne materije (Broj:01-011/13-9532/1 od 20.03.2013.godine).
- Takođe, službenici Direktorata izradili su i:
- Pravilnik o mjerama za sprečavanje i suzbijanje šumskih požara,
  - Pravilnik o ocjeni fizičke i psihičke sposobnosti za vršenje poslova protivpožarnog obezbjeđenja objekata i
  - Predlog odluke o obrazovanju Odbora za smanjenje rizika od katastrofa.

6. RESURSI SISTEMA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

Ljudski i materijalni resursi, kao veoma značajna komponenta sistema zaštite i spašavanja, angažuju se za efikasnu zaštitu stanovništva, materijalnih i kulturnih dobara i životne sredine od nastupanja većih nesreća ili katastrofa, kao i za ublažavanje njihovih posljedica.

Neophodno je da svi subjekti zaštite i spašavanja na državnom i opštinskom nivou, u ostvarivanju zakonom utvrđenih prava i obaveza, pravovremeno preduzimaju sve aktivnosti kojima se unapređuje zaštita i spašavanje od mogućih hazarda i povećava efikasnost postojećih operativnih jedinica za sprovođenje mjera za zaštitu i spašavanje.

3.1. Ljudski resursi

U Direktoratu za vanredne situacije zaposleno je 106 izvršilaca: 55 izvršilaca sa visokom stručnom spremom (od toga broja sedam je magistara nauka), 3 izvršioca sa višom stručnom spremom i 48 izvršilaca sa srednjom stručnom spremom. Od ukupno 106 zaposlenih državnih službenika i namještenika, njih 32 ili 30,19% su žene, a 74 ili 69,81% su muškarci.

U svim opštinama na području Crne Gore formirane su **službe zaštite i spašavanja**. U tim službama ima ukupno 582 pripadnika, od kojih je 530 pripadnika u stalnom radnom odnosu, a 52 se angažuje na osnovu ugovora.

Na osnovu člana 65 Zakona o zaštiti i spašavanju, Ministarstvo unutrašnjih poslova zaključuje ugovor sa **specijalističkim jedinicama**. U ovom trenutku na snazi je ugovor koji je potpisan sa Gorskom službom spašavanja. Uspostavljena je puna saradnja sa Crvenim krstom Crne Gore i brojne su zajedničke aktivnosti na unapređenju sistema zaštite i spašavanja. Takođe, napominjemo da bez obzira što ugovori sa svim specijalističkim jedinicama nijesu potpisani, sa njima imamo kvalitetnu saradnju, pa smo pripadnike ovih jedinica po potrebi angažovali u akcijama zaštite i spašavanja.

Kao dio sistema zaštite i spašavanja posebno treba istaći **dobrovoljna vatrogasna društva** koja djeluju sa dugom tradicijom u opštinama Tivat (Krtoli) i Kotor (Perast). U opštini Pljevlja formirano je dobrovoljno vatrogasno društvo NVU „Ljubišnja“. Takođe, pokrenuti su postupci za osnivanje dobrovoljnih vatrogasnih društava u Glavnom gradu Podgorici i u mjestu Banjani, opština Nikšić.

Preduzetne jedinice, kao vrsta operativnih jedinica, veoma su važne zbog spremnosti da pruže prvi adekvatan odgovor na određenu vrstu hazarda (npr. požar), koji se može desiti u privrednom društvu, drugom pravnom licu ili kod preduzetnika. Preduzetne jedinice su organizovane u: Brodogradilištu Bijela, aerodromima Tivat i Podgorica, Luci Bar, Kombinat aluminijuma Podgorica, Željezari Nikšić, Termo elektrani Pljevlja i d.o.o., „Montepu“ Podgorica.

Jedinica za gašenje požara iz vazduha (Avio-helikopterska jedinica) organizovana je kao Direkcija u okviru Direktorata za vanredne situacije. Ukupan broj angažovanih službenika je 17 (sedamnaest), od kojih je 14 (četnaest) u stalnom radnom odnosu, dok su 3 (tri) angažovana po ugovoru o djelu. Pored navedenih, u toku požarne sezone, po ugovoru o djelu angažuju se dodatno 4 izvršioca.

3.2. Materijalni resursi

Za izgradnju efikasnog i integrisanog sistema zaštite i spašavanja, neophodno je da se izvrši materijalno-tehničko opremanje svih subjekata zaštite i spašavanja, shodno materijalnim mogućnostima. Obezbjedivanje opreme i sredstava, odnosno stvaranje materijalnih rezervi neophodan je preduslov za uspostavljanje sistema zaštite i spašavanja, koji će biti u stanju da djeluje i da na cjelovit način, dugoročno i u najvećoj mjeri odgovori na potencijalne hazarde, u cilju smanjenja uticaja prirodnih i drugih nesreća na život i zdravlje ljudi i na očuvanje materijalnih i kulturnih dobara i životne sredine.

Objekti u kojima su smještene službe zaštite i spašavanja u Podgorici, Baru, Budvi, Nikšiću, Bijelom Polju, Mojkovcu, Herceg Novom, Žablaku, Ulcinju, Rožajama, Cetinju i Beranama zadovoljavaju uslove smještaja profesionalnih pripadnika službi zaštite i spašavanja. U Šavniku se uselj enje u novi objekat očekuje u drugom kvartalu 2014. godine. Vežano za službu zaštite i spašavanje u opštini Andrijevica, u toku 2013. godine, donacijom ambasade SAD-a u Podgorici izvršena je rekonstrukcija objekta u bivšoj kasarni Vojske Crne Gore ukupne površine 250 m², čime su stvoreni uslovi za normalan rad i funkcionisanje ove jedinice.

Državni organi, organi opština, privredna društva, preduzetnici i druga pravna i fizička lica, koji pripremaju i sprovode aktivnosti preventivnog ili operativnog karaktera, u zavisnosti od finansijskih sredstava, vrše nabavku nove opreme za potrebe zaštite i spašavanja. Postojeća oprema i materijalno-tehnička sredstva u značajnoj mjeri su zastarjela. U službama za zaštitu i spašavanje u: Plavu, Šavniku, Andrijevici, Žablaku, Mojkovcu, Danilovgradu i Ulcinju nedostaje lična i kolektivna oprema za kvalitetan odgovor na pojedine hazarde (požare u zatvorenim prostorima, poplave, zemljotres, HBRN itd.). Ove službe zaštite i spašavanja raspolažu samo sa pripadajućom opremom dobijenom uz nova vatrogasno – spasilačka vozila.

U opštinskim službama za zaštitu i spašavanje ima ukupno 194 vatrogasnih vozila, od kojih je 179 tehnički ispravno, a 15 je neispravno. Takođe, službe zaštite i spašavanja u opštinama na sjeveru Crne Gore posjeduju motorne sanke, dok pojedine imaju i gumene čamce poput Bijelog Polja, Berana, Rožaja itd.

Jedinica za gašenje požara iz vazduha (Avio-helikopterska jedinica) raspolaže sa četiri helikoptera: „Abell-412“, „Abell-212“, „Abell-206“ i „Gazella“; dva aviona tipa „Dromader“ i dva aviona za gašenje požara tipa „AT-802A Fire Boss“.

Sistem radio veza koji se upotrebljava u sistemu zaštite i spašavanja ne zadovoljava kriterijume za funkcionisanje operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje, te će se u narednom periodu preduzeti aktivnosti u cilju trajnog rješavanja ovog pitanja. Uvažavajući značaj Jedinice za gašenje požara iz vazduha – Avio-helikopterske jedinice, ali i potreba radio veza za

cjelokupni sistem zaštite i spašavanja smatramo da je neophodno izvršiti uvezivanje radio sistema Tetra sa CoordCom sistemom Operativno-komunikacionog centra 112, kao i sa Avio-helikopterskom jedinicom.

Prijem poziva telefonskog broja 112, sa teritorije cijele države iz svih mreža (T-com, T-mobile, Telenor i M-tel) obavlja se preko dvije telefonske linije u Operativno-komunikacionom centru 112 (OKC 112) u Podgorici.

Za slučajeve vazduhoplovnih nesreća na teritoriji Crne Gore, u sistemu zaštite i spašavanja, OKC 112 je definisan kao RCC (Rescue Coordination Center). Radi pravovremenog odgovora i potrebe, omogućene su direktne telefonske veze sa: Upravom pomorske sigurnosti, Terminalnom kontrolom leta Podgorica i Tivat, Aerodromima Crne Gore Podgorica i Tivat, kao i Ministarstvom odbrane. Ove veze isključivo služe za pojedinačnu komunikaciju OKC 112 (RCC Montenegro) sa navedenim institucijama.

OKC 112 (RCC) je uključen u sve redovne provjere, mjesečne komunikacione testove, komunikaciju sa ostalim RCC i MRCC (državni centri za traganje i spašavanje u slučaju pada vazduhoplova) i realnim stanjima opasnosti ili moguće opasnosti preko standardnih operativnih procedura, koje nam ovi centri prosljeđuju.

Problem tehničke prirode, koji onemogućava funkcionisanje sistema i završetak projekta je povezivanje lokacija OKC 112 (u Podgorici, Bijelom Polju i Baru) optičkim kablovima sa čvorištima Ministarstva unutrašnjih poslova, i/ili povezivanje radio-linkovima svih lokacija OKC 112, za šta su neophodna značajna materijalna sredstva na mjesečnom nivou. Obezbjedivanjem adekvatnog poslovnog prostora za potrebe Direktorata za vanredne situacije, a time i za potrebe OKC 112 u prostorijama Ministarstva unutrašnjih poslova (zgrada bivšeg CB Podgorica), biće ispunjeni potrebni tehnički zahtjevi za stavljanje u funkciju OKC 112 (optičko čvorište za sve potrebne veze, RACK-prostorija (prostorija za smeštaj servera), prostorija za tim koji rukovodi u vanrednim situacijama).

Takođe, neophodno je izvršiti nabavku agregata, kao adekvatnog besprekidnog napajanja opreme OKC 112, obezbjediti zasebno uzemljenje TK centrala, obezbjediti rezervne veze/linkove između OKC 112 Podgorica, OKC 112 Bijelo Polje i OKC 112 Bar (npr. radio linkova), kao i izvršiti povezivanje telefonskih centrala OKC 112 sa „Crnogorskim Telekom“-om, i to za Podgoricu i Bijelo Polje sa po dva PRA ISDN-a, a Bar sa jednim PRA ISDN-om.

4. REALIZOVANE AKTIVNOSTI I IZVRŠAVANJE ZAKONA I DRUGIH PROPISA

U oblasti zaštite i spašavanja dugoročne ključne aktivnosti usmjerene su na stalno normativno uređenje sistema, izradu razvojnih dokumenata, prikupljanje i obradu podataka koji čine stručnu i informacionu osnovu za izradu elaborata o procjeni ugroženosti od svih vrsta hazarda i planova za zaštitu i spašavanje, stručno osposobljavanje i usavršavanje, materijalno opremanje, jačanje bilateralne i regionalne saradnje i dr.

4.2. Stručno osposobljavanje i usavršavanje

Na osnovu člana 17 Zakona o zaštiti i spašavanju, pripadnici operativnih jedinica dužni su da se stručno osposobljavaju i usavršavaju. Stručno osposobljavanje i usavršavanje pripadnika operativnih jedinica vrši Ministarstvo unutrašnjih poslova. U cilju sprovođenja stručnog osposobljavanja i usavršavanja izrađen je Pravilnik o stručnom osposobljavanju i usavršavanju pripadnika operativnih jedinica („Službeni list CG“, broj 39/13). Sprovođenje stručnog osposobljavanja i usavršavanja u okviru sistema zaštite i spašavanja uslovljeno je finansijskim sredstvima i u značajnoj mjeri je ograničeno.

Stručno osposobljavanje i usavršavanje službenika Direktorata za vanredne situacije u okviru **IPA programa „Civilna zaštita za zemlje kandidate i potencijalne kandidate“**, faza I, nastavilo se i tokom 2013. godine, učestvovanjem na kursevima OMT (Operational Training Course) i ADT (Advanced Training Course), u okviru LOT 1 dijela programa i radionicama (LOT 3) koje su se odnosile na sisteme rane najave, upravljanje IPA programom i drugim fondovima EU, kao i na nacionalni odgovor na poplave.

U okviru IPA projekta **„Prekogranična zaštita i spašavanje od poplava“**, koji se realizuje u okviru prekogranične saradnje između Crne Gore i Srbije, održana je zajednička obuka pripadnika opštinskih službi zaštite i spašavanja, za spašavanje na brzim vodama, u Beranama, u periodu od 27. do 30. maja 2013. godine, koju je pohađalo 40 spasilaca iz službi zaštite i spašavanja iz Nikšića, Pljevalja, Berana, Prijepolja, Priboja i Nove Varoši, kao i po 5 pripadnika Direktorata za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore i Sektora za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije. Po završetku obuke, 31. maja 2013. godine održana je prva prekogranična pokazna vježba spašavanja na brzim vodama.

U okviru godišnjeg plana aktivnosti (Disaster Management Training Programme – DMTP) Inicijative za pripremljenost i prevenciju katastrofa u jugoistočnoj Evropi (DPPI SEE) organizovan je trening za spašavanje iz pećina „Cave Rescue“ na kome su učestvovala dva pripadnika Asocijacije speleoloških društava, u periodu od 14. do 22. septembra 2013. godine, u Starigrad Paklenici, Republika Hrvatska.

U saradnji sa firmom D.O.O. „Ljetopis Automotive“, u periodu od 16. do 21. juna 2013. godine, organizovana je doobuka profesionalnih spasilaca za rukovanje protivpožarnim vozilima i opremom, a istu su izvodili instruktori iz Mercedes-a i Rosenbauera, koji su bili isporučioци vozila i opreme. Obuku je s uspjehom završilo 36 profesionalnih spasilaca i 6 pripadnika Vojske Crne Gore, kojima su takođe u prethodnom periodu isporučena protivpožarna vozila i oprema.

Izvršeni su treninzi i obuke pilota kroz školovanje vazduhoplovnih tehničara u cilju konverzija postojećih dozvola i usklađivanja sa Part 66 i evropskim vazduhoplovnim regulativama, pri čemu je jedno lice steklo zvanje licenciranog vazduhoplovnog tehničara. Izvršene su revizije programa održavanja za sve vazduhoplove iz flote Direkcije-Avio-helikopterska jedinica i iste su odobrene od strane Agencije za civilno vazduhoplovstvo. Svi piloti Direkcije-Avio-helikopterske jedinice izvršili su produženje pilotskih dozvola za određene tipove helikoptera i aviona, a trojica pilota su odslušala kurs usavršavanja instruktorskog znanja, kako bi produžili licence instruktora za naredne tri godine.

Direktorat za vanredne situacije aktivno učestvuje u aktivnostima Inicijative centra za koordinaciju i ublažavanje hemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih rizika (Centre of Excellence – CoE), pod pokroviteljstvom Međuregionalnog istraživačkog instituta Ujedinjenih nacija za kriminal i pravdu (UNICRI) i Evropske komisije. S obzirom na to da je Crna Gora tranzitna teritorija i pitanje bezbjednosti predstavlja izazov, kao jedan od prioriteta neophodna je temeljna edukacija u oblasti suzbijanja hemijskih, bioloških i radijaciono-nuklearnih (HBRN)

rizika. U tom smislu održana je radionica za ublažavanje rizika od HBRN-a u Upravi Policije 5. i 6. novembra 2013. godine. Radionici je prisustvovalo 14 predstavnika relevantnih institucija, među kojima su i članovi Nacionalnog tima za HBRN, i to iz: Direktorata za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova, Uprave policije, Ministarstva nauke, Ministarstva zdravlja, Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija, Ministarstva odbrane i Agencije za zaštitu životne sredine. Tokom dva dana kvalitetnih prezentacija od strane eminentnih stručnjaka EU Centres of Excellence CBRN Risk Mitigation Initiative prezentovan je HBRN koncept i u okviru njega: prijetnje, rizici i ciljevi; biološki, hemijski, radiološki i nuklearni agensi i oružje; osobine, efekti, proizvodnja i distribucija; kao i ne širenje i suzbijanje HBRN rizika. Izvedena je i vježba za provjeru reagovanja u slučaju HBRN udesa koja je imala za cilj da procijeni način komunikacije, koordinacije, upravljanja i reagovanja Nacionalnog tima za HBRN, kao i postojeće nacionalne kapacitete. Takođe, predstavljeni su elementi za ublažavanje rizika od HBRN u fazi prevencije, detekcije, planiranja i odgovora.

U periodu od 08. do 10. oktobra 2013. godine, u prostorijama Uprave za kadrove, a u vezi sa implementacijom Akcionog plana za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma, održana je radionica „Međunarodno-pravni instrumenti u borbi protiv terorizma“, pod pokroviteljstvom Kancelarije UN za pitanja droge i kriminala (UNODC – United Nations Office on Drugs and Crime). Tokom dvodnevnog rada izloženi su internacionalni legalni instrumenti u borbi za prevenciju i suzbijanje terorizma.

Direktorat za vanredne situacije organizovao je 26 polaganja za ADR sertifikate za vozače i rukovaoce opasnim materijama. Izdato je 85 sertifikata za vozače opasnih materija i 273 uvjerenja za lica koja rukuju opasnim materijama ili učestvuju u pripremi za prevoz, utovar, pretovar i istovar opasnih materija.

4.2. Administrativni postupci

U oblasti **upravnog rješavanja**, na osnovu zahtjeva, izdato je: 614 saglasnosti za unutrašnji transport eksplozivnih materija; 173 saglasnosti za nabavku eksplozivnih materija; 32 rješenja o izvođenju javnog vatrometa; 8 rješenja za uvoz eksplozivnih materija; 40 rješenja za izvoz eksplozivnih materija; 23 rješenja za tranzit eksplozivnih materija preko teritorije Crne Gore; 197 rješenja za transport naoružanja, vojne opreme i robe dvostruke namjene; 20 rješenja za transport sportskog i lovačkog naoružanja; 24 saglasnosti na elaborat za tehničku opremljenost objekata za smještaj osoblja i opreme; 184 saglasnosti za uvoz/izvoz naoružanja, vojne opreme i robe dvostruke namjene Ministarstvu ekonomije; 153 saglasnosti za transport otrovnih materija Ministarstvu zdravlja; 16 saglasnosti za transport radioaktivnih materija Agenciji za zaštitu životne sredine; 286 saglasnosti za transport hemikalija Agenciji za zaštitu životne sredine; 4 dozvole za vršenje djelatnosti miniranja; 1 odobrenje za vršenje poslova specijalnog miniranja; 567 protivpožarnih saglasnosti na revidovanu tehničku dokumentaciju; 62 mišljenja na obradu lokacije za sve objekte u kojima se definišu zone opasnosti od požara i eksplozija i 32 mišljenja na plansku dokumentaciju.

Na osnovu baze podataka koja se svakodnevno ažurira, izrađeni su pregledi za 2013. godinu ukupnih količina eksploziva i inicijalnih sredstava, kako slijedi:

1. Unutrašnji transport

- 830.551 kg privrednog eksploziva (eksploziv za civilnu upotrebu);
- 629.191 m detonirajućih štapina;

- 1.528 m sporogorećih štapina;
  - 12.511 kom. usporivača;
  - 5.755 kom. kapisli;
  - 58.227 kom. elektro detonatora;
  - 49.148 kom. neelektričnih detonatora ;
  - 19.755 kg pirotehničkih sredstava razreda I i II
2. Transport u uvozu
- 36.452 kg privrednog eksploziva (eksploziv za civilnu upotrebu);
  - 30.440 kg pirotehničkih sredstava
  - 500.000 m detonirajućih štapina;
  - 420.000 m sporogorećih štapina;
  - 7.000 kom. usporivača;
  - 60.000 kom. kapisli;
  - 442.000 kom. elektro detonatora;
  - 13.500 kom. neelektrodetonatora;
3. Transport u izvozu
- 409.196 kg privrednog eksploziva (eksploziv za civilnu upotrebu);
  - 697.000 m detonirajućih štapina;
  - 162.000 m sporogorećih štapina;
  - 12.000 kom usporivača;
  - 280.000 kom. elektro detonatora;
  - 800 kom. neelektro detonatora;
  - 60.000 kom detonatorska kapisla br.8.
4. Tranzit
- 94.109 kg privrednog eksploziva (eksploziv za civilnu upotrebu);
  - 668.243 kg pirotehničkih sredstava;
  - 260.250 kom elektro detonatora;
  - 161.840 kom neelektrični detonatori;
  - 67.760 kom usporivači;
  - 6.000 kom pojačnika (bustera).
5. Odobrena nabavka eksplozivnih materija
- 2.736.165 kg privredni eksplozivi (eksploziv za civilnu upotrebu);
  - 1.425.000 kg amonijum nitrat;
  - 501.000 kg TNT;
  - 1.928.400 m detonirajućih štapina;
  - 783.082 m sporogorećih štapina;
  - 85.292 kom. usporivača;
  - 66.457 kom. kapisli;
  - 894.734 kom. elektro detonatora;
  - 104.730 kom. neelektričnih detonatora ;
  - 15.000 kom. pojačivača (bustera).
6. Odobrena nabavka eksplozivnih materija za civilna lica
- 35 kg privrednog eksploziva (eksploziv za civilnu upotrebu);
  - 350 kom elektro detonatora.

4.3. Ostale aktivnosti iz osnovne nadležnosti

Zakonom o zaštiti i spašavanju utvrđeno je da zaštitu i spašavanje u Crnoj Gori vrše operativne jedinice za zaštitu i spašavanje, i to: opštinske službe za zaštitu i spašavanje, jedinice civilne zaštite, specijalističke jedinice, dobrovoljne jedinice, preduzetne jedinice i jedinica za gašenje požara iz vazduha (Direkcija-Avio-helikopterska jedinica), na osnovu **planova za zaštitu i spašavanje** (nacionalni, opštinski i preduzetni).

U odnosu na prethodni Izvještaj, u oblasti izrade planske dokumentacije postignut je određeni napredak. Završene su aktivnosti na izradi planova za zaštitu i spašavanje od poplava za opštine: Podgorica (gradske opštine Golubovci i Tuzi), Ulcinj, Bar, Cetinje, Nikšić, Danilovgrad, Bijelo Polje, Berane, Plav, Andrijevića, Kolašin i Mojkovac, u saradnji sa UNDP-om. U toku 2013. godine izdate su saglasnosti na opštinski plan zaštite i spašavanja od požara za teritoriju opštine Pljevlja, kao i na devet planova za zaštitu i spašavanje od poplava, i to za: teritoriju Glavnog grada Podgorica i Prijestonice Cetinje i teritorije opština Kolašin, Plav, Andrijevića, Bijelo Polje, Mojkovac, Nikšić i Ulcinj.

U 2013. godini izrađeno je nekoliko preduzetnih planova za zaštitu i spašavanje od požara za privredna društva i druga pravna lica i za sve njih su izdate saglasnosti od strane Direktorata za vanredne situacije. Takođe, izdate su saglasnosti i za pet planova za zaštitu i spašavanje od zemljotresa za osnovne škole „Branko Božović” u Podgorici, „Narodni heroj Savo Ilić” u Kotoru, „Boško Strugar” u Ulcinju, „Jugoslavija” u Baru i „Vukašin Radunović” u Beranama.

Izrada **baze podataka** omogućila je kvalitetno upravljanje hazardima. Do sada je intenzivno rađeno na stvaranju baze podataka tehničko-tehnoloških hazarda za sve opštine u državi. Pritom je napravljen program – softver koji obuhvata sve vrste hazarda po opštinama. Program je osmišljen tako da prikazuje sve objekte sa zonama opasnosti pomoću interaktivne karte Crne Gore. Ovaj program je kompatibilan sa GIS-om i moguće ga je povezati, pri čemu bi bile označene sve kritične lokacije. Da bi se povezao sa GIS sistemom potrebno je uspostavljanje adresnog modela i odgovarajućih digitalnih karata. Na taj način bi ovaj program u potpunosti funkcionisao.

Izrađeno je **Uputstvo za sprovođenje postupka izdavanja odobrenja za nabavku i transport eksplozivnih materija**. Ovim uputstvom propisane su procedure počev od prijema zahtjeva za nabavku ili transport eksplozivnih materija, izvršenih provjera, potrebnih podataka o podnosiocu zahtjeva sa vrstama i količinama eksplozivnih materija, te mjestu nabavke i pravcu kretanja transporta, do obavještanja područnih jedinica pisanim putem, kako bi ista izdala odobrenje za nabavku ili transport. Rezultati ovakve procedure su: promet eksplozivnih materija prati se aktivno sa dva nivoa, i to izvršnog i kontrolno–nadzornog; sve informacije pristižu na jedno mjesto, te se uvijek mogu dobiti tačne informacije o prometu eksplozivnih materija na nivou Crne Gore; eksplozivna materija ne može stići na odredište prije raspisanog obavještenja o prometu i prilikom izdavanja odobrenja o prometu eksplozivnih materija, posebno se vodi računa o trenutnoj bezbjednosnoj situaciji u Crnoj Gori. Za područje Crne Gore urađena je baza podataka o prometu eksplozivnih materija sa svim potrebnim podacima (korisnik, skladištar, putevi transporta, vrste i količine eksplozivnih materija i dr.).

Tokom 2013. godine vršeni su **redovni inspekcijski pregledi**, i to:

- stanica za snabdijevanje gorivom motornih vozila (benzinske stanice),
- objekata gdje se okuplja veći broj lica (noćni klubovi, diskoteke, hoteli, sportski centri...),
- određenih lokacija radi davanja mišljenja,
- prometa eksplozivnih materija,

- prometa naoružanja i vojne opreme („B“ materija) i
  - pristiglog „specijalnog tereta“.
- Ukupno su izvršene 593 kontrole.

Izrađena su **uputstva za djelovanje u slučaju hemijskog udesa** kojima se opisuje potencijalna opasnost koje određene opasne materije mogu prouzrokovati ukoliko dođe do požara/eksplozije i uticaja na zdravlje ljudi. Uputstva daju opšte informacije o mjerama javne bezbjednosti u konkretnoj situaciji, kao i informacije u vezi sa hitnom izolacijom na mjestu incidenta i preporuke za korišćenje zaštitne odjeće, zaštitu disajnih organa, kao i eventualnu evakuaciju.

U saradnji sa Danskom agencijom za vanredne situacije (DEMA) realizuje se ARGOS projekat. Agencija za upravljanje u vanrednim situacijama Kraljevine Danske (DEMA), donirala je opremu za realizaciju ARGOS projekta. ARGOS olakšava podršku u odlučivanju i poboljšava razmjenu informacija između organizacija koje treba da odgovore u slučaju vanrednih situacija. Crna Gora je postala član ARGOS konzorcijuma pri čemu su članovi dužni da plaćaju godišnju članarinu. U tom smislu postignut je dogovor sa Agencijom za zaštitu životne sredine da se i ova institucija uključi u projektni tim pored Direktorata za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova i Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore, s obzirom na to da je u planu umrežavanje ARGOS-a sa online stanicama monitoringa kvaliteta vazduha, koji se radi u Agenciji za zaštitu životne sredine.

Tokom 2013. godine pristupilo se implementaciji **IPA 2009 „Upravljanje zatvorenim radioaktivnim izvorima, uključujući radioaktivne gromobrane i jačanje efektivnosti regulatorne infrastrukture u oblasti zaštite od zračenja u Crnoj Gori, Makedoniji i na Kosovu”**. Cilj projekta kojim rukovodi Ministarstvo održivog razvoja i turizma je smanjenje radioloških rizika, koji potiču od nebezbednog i nesigurnog upravljanja zatvorenim izvorima zračenja i radioaktivnim gromobranama u Crnoj Gori, Republici Makedoniji i na Kosovu. Implementacija projekta je počela 2011. godine, a u toku 2013. godine realizovana je treća i četvrta faza projekta, koje shodno odluci Evropske komisije, implementira D.O.O. „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“. Ove faze projekta odnose se na nabavku potrebne opreme i uklanjanje, demontažu i skladištenje radioaktivnih gromobrana u Skladište radioaktivnog otpada, kao i skladištenje iskorišćenih zatvorenih radioaktivnih izvora iz 14 privremenih skladišta. Saglasno Ugovoru koji je potpisan sa Evropskom komisijom 29. marta 2013. godine, D.O.O. „Centar za ekotoksikološka ispitivanja“ je u periodu od 1. avgusta do 1. novembra 2013. godine skinuo, demontirao i uskladištio radioaktivne gromobrane u Skladište radioaktivnog otpada (76 RAG). Prije skidanja tokom jula 2013. godine, inspektori Direkcije za inspekcijske poslove Direktorata za vanredne situacije pristupili su inspekcijskoj kontroli postojećih radioaktivnih gromobranskih instalacija na 38 lokacija u Crnoj Gori i dostavili Izvještaj o prestanku korišćenja radioaktivnih gromobrana. Skidanje gromobrana je počelo s realizacijom 1. avgusta, a shodno važećem Zakonu o prevozu opasnih materija („Službeni list CG“, broj 5/08, član 60) Direktorat za vanredne situacije izdao je Agenciji za zaštitu životne sredine saglasnost za prevoz radioaktivnih izvora.

Izrađen je Nacionalni izvještaj o napredovanju u oblasti pripreme i odgovora na nuklearni i radijacioni akcident i ispunjene su obaveze prema Međunarodnoj agenciji za atomsku energiju (IAEA) i EU (RASIMS/Radiation Safety Information Sistem).

U saradnji s Upravom policije, a u okviru Pregovaračkog poglavlja 24 – Pravda, sloboda i bezbjednost, izrađen je i Akcioni plan za sprovođenje strategije za prevenciju i suzbijanje terorizma, pranja novca i finansiranja terorizma za period 2013-2014.

Nacionalni tim za OPCW (Organizacija za zabranu hemijskog oružja) pristupio je izradi **Nacionalnog akcionog plana za primjenu Rezolucije 1540 o zabrani oružja za masovno uništenje**. Rezolucija obavezuje države da se, između ostalog, uzdrže od pružanja bilo kakve pomoći nedržavnim akterima u cilju razvoja, nabavke, proizvodnje, posjedovanja, transporta, tranzita ili upotrebe nuklearnog, hemijskog i biološkog oružja ili sistema za njihov transport i upotrebu. Takođe, Rezolucija Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 1540 obavezuje sve države da usvoje nacionalno zakonodavstvo, u cilju sprečavanja širenja oružja za masovno uništenje i da ustanove odgovarajuće mehanizme nacionalne kontrole materijala povezanih sa oružjem za masovno uništenje. Koordinator ovih aktivnosti je Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija. Tako je održan i sastanak s ekspertima OSCE u Beču od 16. do 18. oktobra 2013. godine povodom izrade Nacionalnog akcionog plana za rezoluciju 1540.

Završen je i prvi izvještaj o implementaciji Strategije zaštite od jonizujućeg zračenja, radijacione sigurnosti i upravljanje radioaktivnim otpadom sa Ministarstvom održivog razvoja i turizma, kao i Akcioni plan za implementaciju međunarodnog zdravstvenog pravilnika – IHR pravilnik sa Ministarstvom zdravlja.

Na osnovu Sporazuma Ministarstva unutrašnjih poslova s Agencijom za civilno vazduhoplovstvo i Upravom pomorske sigurnosti od 28. aprila 2010. godine, OKC 112 je kao RCC (Rescue Coordination Center) za slučajeve vazduhoplovnih nesreća na teritoriji Crne Gore uključen u sve redovne provjere, mjesečne komunikacione testove, kao i testove u slučaju nesreća vazduhoplova, paraglajdera i sl. OKC 112 kao RCC (Rescue Coordination Center) je, tokom 2013. godine, primio dvije dojave koje su se odnosile na kvarove aviona. Prva, 17. juna 2013. godine koja se odnosila na kvar na hidraulici aviona Montenegro Airlines-a, koji se bezbjedno spustio na aerodrom Podgorica. Druga, 18. oktobra 2013. godine u kojoj je pilot letilice ULAC IB401 prijavio kvar na motoru, ali je i u ovom slučaju pilot bezbjedno prizemljio letilicu na albansku teritoriju.

Takođe, svakodnevno se izrađuju dnevni bilteni o događajima koji sadrže informacije dobijene od Zavoda za hidrometeorologiju i seizmologiju Crne Gore, Auto-moto saveza Crne Gore, Zavoda za hitnu medicinsku pomoć, OKC Uprave policije, Elektroprivrede Crne Gore, Željezničkog prevoza Crne Gore, Željezničke infrastrukture Crne Gore, Nacionalne turističke organizacije, kao i od područnih jedinica Direktorata za vanredne situacije.

OKC 112 je u 2013. godini primio ukupno 137706 poziva i 2015 telegrama, a poslao je 2628 telegrama. U velikom broju slučajeva pozivi su bili informativnog karaktera. U preko pedeset poziva OKC 112 je vršio komunikaciju i koordinaciju sa službama zaštite i spašavanja. U petnaest slučajeva radilo se o stranim državljanima. U akcijama zaštite i spašavanja spašeno je 38 osoba, dok je 21 osoba preminula.

Predstavnici Direktorata za vanredne situacije aktivno učestvuju u **pregovaračkim poglavljima 1, 14, 15, 21, 24, 27, 28, 30 i 31**. Važno je istaći učestvovanje u izradi odgovora na upitnike Evropske komisije u okviru pregovaračkih poglavlja 1 – Slobodno kretanje roba, 15 – Energetika i 30 – Vanjski odnosi. U okviru Pregovaračkog poglavlja 28 – Zaštita zdravlja i potrošača, vezano za tematiku biološkog udesa, radilo se na prikupljanju neophodnih podataka i informacija radi njihovog dostavljanja ekspertima Evropskog centra za kontrolu i prevenciju bolesti (ECDC) i predstavnicima Evropske komisije. Takođe, učestvovalo se u odgovoru na pitanja u okviru Pregovaračkog poglavlja 31 – Vanjska, bezbjednosna i odbrambena politika, a u vezi sa Strategijom neširenja oružja za masovno uništenje.

Izdvajamo učešće na sastancima *eksplanatornog i bilateralnog skrininga*, za Pregovaračko poglavlje 27 – Životna sredina, za oblast civilne zaštite, koji su održani 06. februara 2013. godine, odnosno 20. marta 2013. godine u Briselu.

Takođe, predstavnici Direktorata su aktivno učestvovali u izradi Nacrta programa pristupanja Crne Gore EU 2014-2018 i uzeli učešće u izradi Pregovaračkih pozicija za Pregovaračka poglavlja 30 i 31.

4.4. Sprovođenje mjera zaštite i spašavanja

4.4.1. Saobraćajna nesreća

Dana 23. juna 2013. godine, oko 17h, dogodila se teška saobraćajna nesreća u mjestu Grlo na magistralnom putu Kolašin - Podgorica, kada je autobus sletio u kanjon rijeke Morače. Dežurna služba Direktorata za vanredne situacije, Operativno-komunikacioni centar – OKC 112 je u 17:20 časova primila poziv, sa informacijom da se u blizini manastira Morača dogodila teška saobraćajna nesreća, u kojoj je autobus stranih registarskih oznaka sletio sa puta blizu mosta „Grlo“. Dežurni u OKC 112 je odmah, u periodu 17.21-17.29h, obavijestio dežurnu službu Uprave policije CB Podgorica, Službu zaštite i spašavanja Kolašin, Službu zaštite i spašavanja Glavnog grada Podgorica, Klinički centar Crne Gore (Urgentni centar) i Operativni centar Vojske Crne Gore, Zavod za hitnu medicinsku pomoć i službenike Direktorata za vanredne situacije. Nakon toga obaviješteno je Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija, jer se radi o vozilu sa stranim registracijama. Kasnije se utvrdilo da je u pitanju autobus rumunskih registarskih tablica, sa 46 putnika, koji je ušao na teritoriju Crne Gore na graničnom prelazu Dobrakovo oko 15 časova.

Na lice mjesta upućene su brojne ekipe: službi zaštite i spašavanja Glavnog grada Podgorica i Kolašin, Uprave policije, Zavoda za hitnu medicinsku pomoć, Vojske Crne Gore i Direktorata za vanredne situacije koje su preduzele sljedeće aktivnosti:

- zabranu odvijanja putničkog saobraćaja;
- medicinsku trijažu, prvu i medicinsku pomoć na licu mjesta;
- izvlačenje unesrećenih;
- transport povrijeđenih i poginulih;
- prijem i hospitalizaciju u Urgentni centar;
- prijem u Centar za patologiju i sudsku medicinu itd.

Zbog izuzetne saobraćajne gužve na saobraćajnici Kolašin - Podgorica, saobraćajna policija je blokirala magistralni put iz pravca Kolašina u mjestu Mioska, a iz pravca Podgorice u mjestu Bioče. Dozvoljen je prolaz samo vozilima spasilačkih službi i privatnim vozilima koja su vršila transport unesrećenih. Pripadnici Zavoda za hitnu medicinsku pomoć na licu mjesta su vršili trijažu i teško povrijeđena lica pripremali za izvlačenje i transport. Takođe, trijažu su vršili i pripadnici Gorske službe spašavanja sa ljekarskom ekipom, koje je na mjesto nesreće dovezao helikopter Ministarstva unutrašnjih poslova.

U izvlačenju unesrećenih sa nepristupačnog terena iz kanjona Morače učestvovali su pripadnici Službe zaštite i spašavanja Kolašin i Glavnog grada Podgorica, pripadnici Specijalne i Posebne jedinice Uprave policije, pripadnici Vojske Crne Gore, pripadnici NVO Extreme, kao i mnogobrojni građani koji su pritekli u pomoć. Zbog stijene koja je pritiskala autobus i tijela troje poginulih, angažovana je dizalica preduzeća „Koprivica“, kako bi se izvršilo izvlačenje stradalih.

Nakon izvlačenja iz kanjona, povrijeđena lica su prevožena do Kliničkog centra Crne Gore (Urgentnog centra) vozilima Zavoda za hitnu medicinsku pomoć, Posebne jedinice Uprave policije, Direktorata za vanredne situacije, kao i privatnim vozilima građana koji su se zatekli na licu mjesta.

Po pristizanju unesrećenih u Urgentni centar vršen je njihov pregled, trijaža i smještaj na odjeljenja Kliničkog centra. U Klinički centar Crne Gore dovezene su 32 osobe koje su zadobile povrede u saobraćajnoj nesreći. U Jedinicu intenzivnog liječenja primljeno je sedam pacijenata, na Kliniku za ortopediju i traumatologiju primljeno je pet pacijenata, Kliniku za oftalmologiju šest, Grudnu hirurgiju pet, Kliniku za ORL i MFH 3 i po jedan na Digestivnu, Plastičnu i Neurohirurgiju, dok su tri pacijenta preminula.

Nakon evakuacije povrijeđenih, izvršeno je izvlačenje poginulih i njihova tijela su transportovana vozilima Vojske Crne Gore i Centra za patologiju i sudsku medicinu u Centar za patologiju i sudsku medicinu Kliničkog centra Crne Gore, gdje je nakon stvaranja uslova počela identifikacija nastradalih.

U akciji spašavanja, angažovani su ljudski i materijalni resursi sljedećih službi:

- Služba zaštite i spašavanja Kolašin – dva vozila i šesnaest spasilaca,
- Služba zaštite i spašavanja Glavnog grada Podgorica – dva vozila i devet spasilaca,
- Uprava policije – tridesettri policijska vozila i jedan motocikl i stotridaset pripadnika (iz sastava specijalne jedinice četrdeset, posebne jedinice četrdesettri, kao i tridesetšest pripadnika Uprave policije CB Podgorica i jedanaest pripadnika OB Kolašin),
- Vojska Crne Gore – dvadesetšest pripadnika, dva sanitetska vozila, tri terenska vozila i dva sanitetska kamiona,
- Zavod za hitnu medicinsku pomoć – deset vozila, četrdesetosam lica,
- Avio-helikopterska jedinica Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore – helikopter tipa Augusta-Bell AB 412 40-HEK sa osam spasilaca i dva člana posade i
- Direktorat za vanredne situacije – četiri lica i tri kombija.

Značajno je napomenuti da su građani kroz razne aktivnosti poput obavještavanja, izvlačenja i prevoženja povrijeđenih itd., dali veliki doprinos adekvatnom odgovoru na situaciju koja se dogodila. Građani su se masovno javljali u OKC 112 sa spremnošću da daju krv u slučaju potrebe i oni su upućivani u Zavod za transfuziju krvi Crne Gore, gdje se ukupno javilo 153 dobrovoljna davaoca, a krv je uzeta od 125 osoba. Takođe, javio se veliki broj građana, dobrovoljnih društava i nevladinih organizacija sa željom da pomognu državnim službama koje su učestvovala u akcijama zaštite i spašavanja ugroženih lica.

4.4.2. Zaštita i spašavanje od požara

Na osnovu izvještaja opštinskih službi zaštite i spašavanja, kao i tabelarnog pregleda naleta letilica za gašenje požara, može se konstatovati da je požarna sezona 2013. godine bila znatno povoljnija u odnosu na prethodne, čime su finansijski izdaci za angažovanje snaga i sredstava i štete načinjene požarima bili znatno manji.

Radi adekvatne pripreme za požarnu sezonu, u Direktoratu za vanredne situacije izvršena je detaljna analiza sistema zaštite i spašavanja i preduzete su aktivnosti u cilju pravovremenog, kvalitetnog i efikasnog reagovanja u slučaju nastanka požara na otvorenom prostoru, i to:

- Direktorat za vanredne situacije je na osnovu člana 49 stav 2 Zakona o šumama napravio predlog Pravilnika o mjerama za sprečavanje i suzbijanje šumskih požara, koji je upućen Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja – Upravi za šume na usaglašavanje;

- održan je zajednički sastanak sa predstavnicima Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja i Uprave za šume i tom prilikom dogovorene su zajedničke aktivnosti i koordinacija, u cilju adekvatnog postupanja u nastupajućoj požarnoj sezoni;
- održan je sastanak sa komandirima opštinskih službi za zaštitu i spašavanje, na kome su definisane buduće aktivnosti, obaveze i način međusobne saradnje u slučaju nastanka svih vrsta požara;
- urađena je mapa mogućih ugroženih područja na osnovu iskustava i statističkih podataka iz prethodnih požarnih sezona, kao i način preventivnog djelovanja;
- u Dubrovniku je održan sastanak sa predstavnicima Državne uprave za zaštitu i spašavanje Republike Hrvatske i dogovoren način prekogranične saradnje i pomoći u slučaju nastanka požara na otvorenom prostoru. Takođe, formirana su zajednička radna tijela koja su pratila aktivnosti tokom požarne sezone;
- obavljani su razgovori i postignuti dogovori o saradnji i međusobnoj pomoći u slučaju požara sa predstavnicima Sektora za vanredne situacije Republike Srbije i Direkcije za zaštitu i spašavanje Republike Makedonije;
- Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja – Sektor za šumarstvo dalo je uputstva Upravi za šume da u skladu s obavezama prema članu 46 Zakona o šumama obezbijedi pojačanu aktivnost reonskih lugara na osmatranju i javljanju u slučaju pojave požara, kao i dežurstvo, kako u Upravi za šume u sjedištu u Pljevljima, tako i u područnim jedinicama, kako bi se obezbijedio blagovremen prenos informacija o pojavi požara;
- Uprava za šume je dostavila pismeno upozorenje koncesionarima o obavezi postupanja u skladu s članom 46 Zakona o šumama, u vezi obaveza sprovođenja preventivnih aktivnosti i obaveza gašenja šumskih požara na „svom“ koncesionom području;
- Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja – Uprava za šume preuzima aktivnosti na obezbjeđenju prohodnosti šumskih saobraćajnica za pristup vatrogasnih vozila u slučaju pojave požara;
- Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja – Uprava za šume, izradilo je Plan sanacije šuma od posljedica požara iz 2012. godine, koji je usvojen od strane Vlade Crne Gore.

I pored toga što je požarna sezona bila izrazito smanjenog intenziteta, te nije bilo značajnih požara na otvorenom prostoru, pripadnici službi zaštite i spašavanja imali su veliki broj intervencija tokom prethodne godine, što je dato u Pregledu intervencija opštinskih službi zaštite i spašavanja (**Prilog broj 1**).

Radi izvršavanja letačkih zadataka u 2013. godini Direkcija-Avio-helikopterska jedinica je ostvarila nalete vazduhoplova koji su prikazani u tabeli koja slijedi:

Tip vazduhoplova	Broj letova	Nalet
Helikopter AB 206	152	65:12
Helikopter AB 212	267	87:06
Helikopter AB 412	278	72:06
Avion AT 802 A s/n 0281	31	5:30

Avion AT 802 A s/n 0294	462	49:24
Avion Dromader M18B s/n 1Z028-04	91	35:54
Avion Dromader M18B s/n 1Z028-11	118	42:42

Tabela 1: Naleti Direkcije-Avio-helikopterske jedinice

S obzirom na to da je Ministarstvo unutrašnjih poslova potpisalo ugovor o nabavci, transportu i montaži stambenih kontejnera za **kamp „Konik I“**, nastavljene su aktivnosti na ublažavanju posljedica požara priključenjem 166 kontejnersko – stambenih jedinica na elektro mrežu. Pripremljeni su i potpisani ugovori o korišćenju kontejnera sa korisnicima, a koji su bili i osnov za potpisivanje Ugovora sa ED Podgorica radi identifikovanja tih lica kao krajnjih korisnika zbog plaćanja utrošene električne energije. Takođe, u nekoliko navrata realizovan je inspekcijski nadzor pomenutog kampa, u cilju sprovođenja neophodnih mjera zaštite od požara u kampu.

Početkom maja 2013. godine, u saradnji sa JU „Ljubica Popović“ i vrtićem Bajka, realizovana je **edukativna radionica na temu zaštita od požara**. Ciljna grupa su bila djeca predškolskog uzrasta koja su tom prilikom na slikovit način upoznata sa uzrocima i mjerama prevencije od požara. Takođe, organizovan je i obilazak Direkcije-Avio-helikopterske jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova, gdje su djeca mogla da se informišu i upoznaju sa sredstvima i opremom za gašenje požara iz vazduha.

Zaštita šuma od požara kao djelatnost od posebnog državnog interesa organizuje se i sprovodi u skladu sa Zakonom o šumama, Zakonom o zaštiti i spašavanju, opštinskim planom za zaštitu od požara opštine i preduzetim planovima subjekata koji gazduju šumama. Uredbom o organizaciji i načinu rada organa uprave propisano je da Uprava za šume organizuje zaštitu od požara. Uprava za šume je ugovorom o davanju na korišćenje, uzgoj i zaštitu šuma prenijela obavezu na koncesionare. U koncesionim ugovorima između Uprave za šume i koncesionara precizno stoji da: „Koncesionar ima obavezu da, radi sprečavanja pojave bespravne sječe i požara na koncesionom području organizuje sopstvenu Službu zaštite šuma“. Na osnovu pomenutih dokumenata nedvosmisleno se može zaključiti da obavezu zaštite šuma od požara na području Crne Gore ima Uprava za šume sa svojim koncesionarima, koji su u obavezi da organizuju svoje Preduzetne jedinice.

4.4.3. Uništavanje neeksplozivnih ubojnih sredstava

Direktorat za vanredne situacije shodno članu 107 Zakona o zaštiti i spašavanju sprovodi zaštitu od neeksplozivnih ubojnih sredstava (NUS). Kako se radi o specifičnoj vrsti poslova, koja je veoma opasna po izvršioce, ista zahtijeva visoko profesionalan i stručan kadar, kao i profesionalnu zaštitnu opremu i sredstva za obavljanje ove vrste poslova.

Trenutnom sistematizacijom Direktorata za vanredne situacije predviđeno je da ove poslove obavljaju tri službenika, i to: jedan službenik sa odgovarajućom visokom stručnom spremom i dva namještenika sa IV stepenom srednje škole, čija su mjesta trenutno upražnjena. U avgustu 2013. godine, Ministarstvo unutrašnjih poslova objavilo je javni oglas za popunjavanje jednog službeničkog mjesta – samostalni referent, ali zbog uslova oglasa nije bilo

zainteresovanih. Obzirom na dosadašnje iskustvo i izraženu problematiku, a imajući u vidu stepen društvene opasnosti, planirano je da novom sistematizacijom tim za NUS kadrovski ojačamo po modelu koji je praksa u zemljama u okruženju i EU. Sastav tima bi činila četiri izvršioca od kojih: dva službenika sa visokom stručnom spremom (vođa tima i njegov zamjenik – ujedno operateri za NUS) i dva službenika - namještenika sa odgovarajućom srednjom stručnom spremom od kojih jedan operater za NUS – medicinska podrška i jedan operater za NUS – vozač sa odgovarajućim obukama i sertifikatima za obavljanje ove vrste poslova. Kadrovsko popunjavanje ovog tima planira se izvršiti od postojećeg službeničkog kadra, uz slanje na odgovarajuće specijalističke obuke i usavršavanja, za koje je Direktorat dobio sredstva kroz projekat „*Poboljšanje kapaciteta na polju pronalaženja, transporta i uništavanja NUS-a*“, u okviru NATO programa Nauka za mir i bezbjednost i koji je počelo sa realizacijom.

Što se tiče materijalno tehničke opremljenosti, trenutno se raspolaže s jednim metal detektorom (površinskim do 15 cm dubine), zaštitnim odijelom i zaštitnim prslukom (za ova zaštitna sredstva ističu resursi i iste je potrebno zamijeniti), te uređajem za daljinsko aktiviranje NUS-a i kontejnerom za prevoz NUS-a, koje je Ministarstvo unutrašnjih poslova nabavilo tokom 2012/13. godine. Kako je nabavka opreme i realizovanje obuka osnov za bezbjedno izvršavanje ove vrste aktivnosti, Direktorat za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova je kroz različite projekte (donacija od Azmonta doo, kao i projekat sa NATO-om, u okviru NATO programa Nauka za mir i bezbjednost i sa kompanijom Montenegro Defence Industry – MDI) u narednom periodu planiralo obučavanje i opremanje tima za NUS, kao i čišćenje zemljanih površina od prisustva NUS-a.

Kroz projekat koji realizuje Ministarstvo unutrašnjih poslova sa Montenegro Defence Industry (MDI), koji podrazumijeva rješavanje viškova naoružanja Ministarstva unutrašnjih poslova, planirana je nabavka namjenskog vozila za prevoz NUS-a, magnetometra, uređaja za aktiviranje NUS-a, sredstava radio veze i pribora i alata za rad sa NUS-om tokom 2014. godine.

U periodu od 01. decembra 2012. godine do 30. aprila 2013. godine realizovao se projekat ne-tehničkog izviđanja zaostale kasetne municije u Crnoj Gori, finansiran od strane Norveškog ministarstva inostranih poslova, a posredstvom Norveške narodne pomoći (NPA). Tokom ovog projekta izvršeno je sljedeće:

- Pripremljene su standardne operativne procedure i prikupljeni svi raspoloživi podaci o kontaminiranosti kasetnom municijom u Crnoj Gori;
- Pomoću anketnog upitnika prikupljeni su dodatni podaci i sačinjen je dinamički plan izviđanja;
- Sprovedena je obuka ljudstva NPA i Regionalnog centra za podvodno razminiranje, pružanje pomoći i spašavanje na moru (RCUD) iz Crne Gore, koje je bilo angažovano u ne-tehničkom izviđanju;
- Identifikovane su površine sumnjive na opasnost od zaostale kasetne municije;
- Prikupljeni su podaci i ocijenjen nivo opasnosti i uticaja zaostale kasetne municije na pogođene grupe stanovništva i
- Pripremljeni su projektni zadaci za tehničko izviđanje i čišćenje koji su bili neophodni za planiranje druge faze rada – tehničkog izviđanja i čišćenja područja na kojima je potvrđeno postojanje opasnosti od zaostale kasetne municije.

Kroz trogodišnji projekat „*Poboljšanje kapaciteta na polju pronalaženja, transporta i uništavanja NUS-a*“ (2014-2016), u okviru NATO programa Nauka za mir i bezbjednost, planirano je opremanje i obučavanje tima za NUS, izrada objekata za zaštitu na poligonu za

uništavanje NUS-a, kao i čišćenje – razminiranje zemljanih površina teritorije Crne Gore, gdje postoje podaci o kontaminiranosti NUS-om, u iznosu od oko 300.000 eura.

Od preduzeća „Azmont“ d.o.o., sa kojim je potpisan Ugovor o poslovno-tehničkoj saradnji, u prvom kvartalu 2014. godine biće isporučena donacija u opremi i sredstvima, koja se sastoji od: vozila za prevoz ljudstva i opreme, dubinskog metal-detektora – 3D skenera, uniforme za tim za NUS, foto aparata i računarske opreme za pripadnike tima za NUS.

Što se tiče problema sa namjenskim poligonom za uništavanje NUS-a, Vlada Crne Gore je 2013. godine kao nosioca aktivnosti za obezbjeđivanje lokacije i prostora odredila Ministarstvo odbrane. Ministarstvo odbrane je formiralo radnu grupu (u čijem sastavu je i predstavnik Direktorata za vanredne situacije), čija je obaveza da definiše bliže uslove i lokaciju koja ispunjava standarde za višenamjenski poligon kojeg bi koristili pored pripadnika Ministarstva odbrane i pripadnici Direktorata za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave policije.

Pregled aktivnosti zaštite od NUS-a, u 2013. godini, prikazan je u **Prilogu broj 2**.

4.5. Realizacija zaključaka Odbora za bezbjednost i odbranu Skupštine Crne Gore

Direktorat za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova je značajan dio aktivnosti, tokom 2013. godine, posvetio realizaciji zaključaka Odbora za bezbjednost i odbranu Skupštine Crne Gore, koji su doneseni na osmoj sjednici održanoj 10. maja 2013. godine. Detaljni prikaz realizacije zaključaka Odbora dat je u **Prilogu broj 3**.

6. MEĐUNARODNA SARADNJA

U okviru međunarodne saradnje, kao veoma bitnog poglavlja u sistemu zaštite i spašavanja, tokom 2013. godine, realizovane su mnoge aktivnosti, počev od pokretanja inicijative za pristupanje Mehanizmu za civilnu zaštitu EU, potpisivanja sporazuma o bilateralnoj i regionalnoj saradnji, pa do učešća na raznim seminarima, konferencijama itd., koje će u narednom periodu doprinijeti kvalitetnom odgovoru na izazove vanrednih situacija.

Naime, pokrenuta je inicijativa za pristupanje Crne Gore **Mehanizmu za civilnu zaštitu EU**, koji je uspostavljen Odlukom Savjeta ministara EU od 2001. godine. Pravni okvir Mehanizma za civilnu zaštitu EU čini Odluka Savjeta ministara od 05. marta 2007. godine o uspostavljanju Finansijskog instrumenta za civilnu zaštitu i Odluka Savjeta ministara od 08. novembra 2007. godine o osnivanju Mehanizma civilne zaštite Zajednice. Nakon poplava koje su u dva navrata zadesile Crnu Goru (januar, novembar i decembar 2010. godine), ekstremnih meteoroloških pojava-sniježnih padavina (februar 2012. godine), kao i požara u proteklih nekoliko godina, postalo je jasno da Crna Gora bez podrške drugih država i aktiviranja Mehanizma za civilnu zaštitu Evropske unije ne može efikasno da se bori sa katastrofama, jer je neophodno aktivirati određene resurse kojima raspolažu zemlje članice (spasilački timovi, transport, oprema, medicinski timovi, itd.).

Pristupanje Mehanizmu značajno je i zbog toga što omogućava učestvovanje u raznim programima obuke (uključujući zajedničke kurseve i vježbe, kao i razmjene stručnjaka), na radionicama, seminarima i pilot projektima. Takođe, omogućava pristupanje uslugama Centra za odgovor u vanrednim situacijama (Emergency Response Center – ERC) i Zajedničkog sistema za

komunikaciju i informisanje u slučaju katastrofa (CECIS). Imali bi i logističku podršku u dobijanju informacija o resursima opreme i transporta, pristupa opremi i prevoznim sredstvima, uključujući pružanje dodatnih prevoznih sredstava potrebnih za osiguravanje brzog reagovanja u vanrednim situacijama većih razmjera. Vlada je usvojila Informaciju o Mehanizmu za civilnu zaštitu Evropske unije i Finansijskom instrumentu za civilnu zaštitu pri čemu je saglasna da se pokrene postupak pristupanja Mehanizmu za civilnu zaštitu Evropske unije i Finansijskom instrumentu za civilnu zaštitu i zadužila Ministarstvo unutrašnjih poslova da obezbijedi finansijska sredstva po osnovu kontribucije za članstvo u Mehanizmu za civilnu zaštitu Evropske unije. Preko Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija Evropskoj komisiji (Generalnom direktoratu za humanitarnu pomoć i civilnu zaštitu – DG ECHO) poslato je Pismo interesovanja za potpisivanje Memoranduma o razumijevanju i pristupanje Crne Gore Mehanizmu za civilnu zaštitu EU.

Aktivnosti Direktorata za vanredne situacije vezano za učešća na raznim **konferencijama, sastancima, okruglim stolovima, radionicama, projektima, vježbama, seminarima, inicijativama i drugim oblicima saradnje** bile su značajne, od kojih ističemo:

- Četvrto zasijedanje Globalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa održano je u periodu od 19. do 23. maja 2013. godine, u Ženevi u organizaciji *UNISDR*-a (Kancelarija Ujedinjenih nacija za smanjenje rizika od katastrofa). Prisustvo Globalnoj platformi bilo je neophodno kako bi se razmijenile informacije i naučene lekcije iz oblasti smanjenja rizika od katastrofa, a sve u svrhu uspostavljanja Nacionalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa u Crnoj Gori. Važno je istaći da se tokom trajanja Platforme Crna Gora zvanično pridružila porodici država čiji su gradovi uključeni u aktivnosti smanjenja rizika od katastrofa na lokalnom nivou, potpisivanjem pristupnice za učešće u globalnoj kampanji *UNISDR 2010-2015 „Making Cities Resilient“* koje će omogućiti razmjenu iskustava, mišljenja i naučenih lekcija između gradova, kao i njihovog povezivanja, a sve u cilju poboljšanja i traženja novih rješenja. Zaključeno je da četvrto zasijedanje Globalne platforme upravo predstavlja primjer uspješne saradnje između Evropske komisije, UN organizacija i lokalnih vlasti u pomenutoj oblasti.
- Evropski forum o smanjenju rizika od katastrofa, održan je u periodu od 22. do 26. septembra 2013. godine, u Oslu, Norveška.
- Međunarodna konferencija pod nazivom „Zaštita od požara kao dio integrisanog sistema zaštite i spašavanja“, održana je od 30. do 31. oktobra 2013. godine, u Sarajevu. Konferenciju je organizovalo Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine u saradnji sa Institutom za zaštitu od požara i eksplozija – INZA, uz doprinos *EFFECTIS* Grupe, a uz podršku UNDP-a, NATO HQ Sarajevo, Danske Agencije za upravljanje vanrednim situacijama (*DEMA*), *Knauf Insulation*-a i *Rockwool Adriatic*-a.
- Regionalna konferencija pod nazivom „Unapređenje bezbjednosti životne sredine putem inkluzivnog upravljanja rizikom od poplava“, održana je dana 18. novembra 2013. godine, u Beogradu, u organizaciji Misije OEBS-a u Srbiji i u saradnji sa Kancelarijom za saradnju sa civilnim sektorom Vlade Republike Srbije.
- Seminar na temu „Sprečavanje i borba protiv šumskih požara u Jadransko-jonskom regionu“ (u okviru Jadransko-jonske inicijative), održan je u periodu od 20–22. marta 2013. godine, u Sežani, Republika Slovenija;
- Radionica na temu „Explosive Ordinance Disposal“, održana je u periodu od 30. januara do 01. februara 2013. godine, u Sarajevu, Bosna i Hercegovina;

- Regionalna radionica za bezbjednost u transportu radioaktivnog materijala, održana je, u periodu od 04. do 08.11. 2013. godine, u Karlsruhe-u, SR Njemačka.

- Radionice pod nazivom „Planovi upravljanja rizicima od poplava i katastrofa, iskustva i zahtjevi EU“ održane su u periodu od 08. do 10. oktobra 2013. godine, u okviru projekta „Adaptacija na klimatske promjene na Zapadnom Balkanu – CCAWB“, u Podgorici, Baru i Bijelom Polju.

U okviru Višekorisničkog IPA programa „Civilna zaštita za zemlje kandidate i potencijalne kandidate“, faza I (2011-2013), predstavnici Direktorata za vanredne situacije učestvovali su velikom broju aktivnosti, od kojih izdvajamo:

- Radionicu na temu „Sistemi ranog upozoravanja“, u periodu 29-30. januara 2013. godine, u Budvi;

- „Operational Management Training Course (OMT)“, u periodu od 17. do 22. februara 2013. godine, u Sutomoru;

- Radionicu na temu „Sistemi ranog upozoravanja“, u periodu 07-08. marta 2013. godine, u Podgorici;

- Advanced Training Course (ADT), u periodu od 10. do 15. marta 2013. godine, u Sutomoru;

- Radionicu na temu „Instrument pretpristupne pomoći (IPA)“, u periodu od 02. do 03. aprila 2013. godine, u Zagrebu, Republika Hrvatska;

- Radionicu na temu „Upravljanje IPA programom i drugim fondovima EU“, u periodu od 04. do 05. aprila 2013. godine, u Zagrebu, Republika Hrvatska;

- Radionicu na temu „Nacionalni odgovor na poplave“, u periodu od 12. do 17. maja 2013. godine, u Varšavi, Poljska;

- Četvrti forum civilne zaštite, u periodu 15-16 maja 2013. godine, u Evropskoj komisiji u Briselu itd.

Kada je u pitanju **saradnja sa NATO-om** predstavnici Direktorata za vanredne situacije učestvovali su:

- Na sastanku Grupe za civilnu zaštitu (Civil Protection Group (CPG)) u okviru Komiteta za civilno planiranje u kriznim situacijama (Civil Emergency Planning Committee (CEPC)), dana 28. februara 2013. godine, u sjedištu NATO-a u Briselu;

- Na plenarnom sastanku za oblast civilne zaštite u okviru NATO Komiteta za civilno planiranje u vanrednim situacijama (Civil Emergency Planning Committee – CEPC), dana 17. maja 2013. godine, u Briselu.

Izrađena je Analiza implementacije partnerskog cilja G 0029 za drugu polovinu 2012. godine, u okviru *Individualnog programa za partnerstvo i saradnju (IPCP)*, a u vezi s partnerskim ciljem 0029 – Upravljanje u vanrednim situacijama, uključujući i otklanjanje efekata terorističkih akcija i prezentovanje planova za naredni period u Ministarstvu odbrane predstavnicima NATO-a. Takođe, izrađena je Analiza implementacije i Izvještaj o progresu u 2013. godini.

Učestvovalo se u IPCP aktivnosti za 2013. godinu (Kurs operacija humanitarne pomoći u slučaju katastrofa), u periodu od 01. do 05. aprila 2013. godine u Izmiru, Turska. Takođe, izvršeno je planiranje Individualnog programa za partnerstvo i saradnju (IPCP) za 2014. godinu.

Predstavnici Direktorata aktivno su učestvovali u izradi četvrtog Godišnjeg nacionalnog plana (ANP) za 2014. godinu.

Važno je napomenuti održane sastanke sa članom ekspertskeg tima NATO-a, Evert Somerom, iz Sektora za upravljanje kriznim situacijama u NATO štabu u Briselu, dana 21. i 22. marta 2013. godine, u prostorijama Ministarstva vanjskih poslova i evropskih integracija odnosno Direktorata za vanredne situacije.

5.1. Sporazumi

Kada je u pitanju priprema i praćenje izvršavanja međunarodnih ugovora u oblasti zaštite i spašavanja potpisani su: Sporazum o saradnji u oblasti zaštite od prirodnih i drugih katastrofa između Vlade Crne Gore i Kabineta ministara **Ukrajine** (Sporazum potpisan 13. juna 2013. godine u Kijevu) i Memorandum o razumijevanju o institucionalnom okviru za Inicijativu za pripremljenost i prevenciju katastrofa u jugoistočnoj Evropi (**DPPI SEE**) – Memorandum potpisan 28. novembra 2013. godine u Sarajevu.

Takođe, tokom 2013. godine Direktorat za vanredne situacije pripremio je: Sporazum između Vlade Crne Gore i Vlade Republike Azerbejdžan o saradnji u oblasti vanrednih situacija, Nacrt Sporazuma između Vlade Crne Gore i Vlade Ruske Federacije o saradnji u oblasti vanrednih situacija i Nacrt Sporazuma između Vlade Crne Gore i Savjeta ministara Republike Albanije o saradnji i uzajamnoj pomoći u slučaju prirodnih i drugih katastrofa. Takođe, pokrenute su inicijative za zaključivanje odgovarajućih ugovora sa Bugarskom, Turskom i Francuskom.

5.2. Programi, projekti i inicijative

5.2.1. Inicijativa za pripremljenost i prevenciju katastrofa u jugoistočnoj Evropi (DPPI SEE)

U novembru 2000. godine Pakt stabilnosti za jugoistočnu Evropu pokrenuo je inicijativu „Disaster Preparedness and Prevention Initiative“ (DPPI), u nastojanju da doprinese razvoju kohezionog sistema regionalne strategije za pripravnost i prevenciju katastrofa. Prevažadni cilj DPPI SEE je poboljšati regionalnu saradnju i koordinaciju u pripravnosti i prevenciji prirodnih i drugih katastrofa u jugoistočnoj Evropi, bez stvaranja novih struktura ili slojeva birokratije.

Bitno je napomenuti da je 24. septembra 2007. godine u Zagrebu potpisan Memorandum o razumijevanju o institucionalnom okviru za Inicijativu za pripremljenost i prevenciju katastrofa u jugoistočnoj Evropi (*MoU DPPI SEE*) od strane Vlada Republike Albanije, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Republike Makedonije, Republike Moldavije, Crne Gore, Rumunije i Republike Slovenije, te od strane Vlada Bosne i Hercegovine i Republike Turske u Sofiji 8. aprila 2008. godine i Republike Srbije u Sarajevu 7. aprila 2009. godine (ukupno 11 država). Od tada, Direktorat za vanredne situacije aktivno učestvuje u vježbama, obukama, radionicama, sastancima i seminarima koji se u okviru godišnjeg plana aktivnosti ove Inicijative (Disaster Management Training Programme – DMTP) organizuju na temu pripreme, prevencije,

upravljanja u vanrednim situacijama, kao i efikasne koordinacije nadležnih službi na državnom i regionalnom nivou.

Na 27. regionalnom sastanku Inicijative za pripremljenost i prevenciju katastrofa u jugoistočnoj Evropi (DPPI SEE), dana 28. novembra 2013. godine, u Sarajevu, generalni direktor Direktorata za vanredne situacije, u ime Vlade Crne Gore, **potpisao je novi Memorandum o razumijevanju o institucionalnom okviru za Inicijativu za pripremljenost i prevenciju katastrofa u jugoistočnoj Evropi (DPPI SEE), kojim osam od ukupno jedanaest država produžava mandat Inicijative na neodređeno vrijeme.** Inicijativa će i nadalje svoje aktivnosti usmjeriti ka regionalnoj saradnji na području sprečavanja katastrofa i jačanja nacionalnih i ukupnih kapaciteta za odgovor na prirodne i tehničko-tehnološke nesreće. Memorandum su osim Crne Gore potpisali i predstavnici Albanije, Bugarske, Republike Hrvatske, Makedonije, Slovenije, Republike Srbije i Turske, dok se potpisivanje od strane Bosne i Hercegovine, Rumunije i Moldavije očekuje u narednih nekoliko mjeseci tokom 2014. godine. Tokom sastanka dogovorane su konkretne aktivnosti za sljedeću godinu, među kojima je nastavak sprovođenja Programa obuke sa ukupno 18 različitih događaja (od kojih će jedan događaj, u novembru 2014. godine, biti organizovan i u Crnoj Gori, a odnosi se na organizovanje Konferencije za uspostavljanje Nacionalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa), kao i nastavak projekta obuke i opremanja timova za spašavanje u slučaju poplava. **Sljedeći Regionalni sastanak će se održati u drugom kvartalu 2014. godine u Crnoj Gori (23. i 24. aprila 2014. godine), koja je i zatvorila 27. regionalni sastanak, preuzimanjem predsjedavanja Inicijativom za narednu godinu (2014) od Moldavije.**

Novi Memorandum o razumijevanju o institucionalnom okviru za Inicijativu za pripremljenost i prevenciju katastrofa u jugoistočnoj Evropi (DPPI SEE) treba da riješi problem institucionalnih kapaciteta organizacija koje upravljaju katastrofama, kako bi se poboljšala pripremljenost i prevencija katastrofa u zemljama regiona jugoistočne Evrope.

Finansijske obaveze koje ima Crna Gora nakon potpisivanja novog Memoranduma o razumijevanju o institucionalnom okviru za Inicijativu za pripremljenost i prevenciju katastrofa u jugoistočnoj Evropi je plaćanje godišnje članarine u iznosu najmanje 25.000 €, koja se uplaćuje najkasnije do kraja mjeseca aprila svake godine, a njena blagovremena uplata je preduslov da zemlje članice Inicijative steknu pravo na donošenje važnih odluka tokom regionalnog sastanka, kao i pokrivanje troškova učešća u svakoj DMTP aktivnosti koja se pokriva iz budžeta DPPI SEE. U budžetu Ministarstva unutrašnjih poslova za 2014. godinu obezbijedena su sredstva za plaćanje članarine.

U okviru Inicijative za pripremljenost i prevenciju katastrofa u jugoistočnoj Evropi (DPPI SEE), tokom 2013. godine, predstavnici Direktorata za vanredne situacije učestvovali su na sljedećim aktivnostima, u okviru godišnjeg plana aktivnosti (Disaster Management Training Programme – DMTP), kako slijedi:

- Regionalni sastanak Inicijative za pripremljenost i prevenciju katastrofa u jugoistočnoj Evropi (DPPI SEE), u periodu od 25. do 27. marta 2013. godine u Kišinjevu, Moldavija;
- Kurs na temu „Smanjenje rizika od katastrofa – DRR“, u periodu od 16. do 20. septembra 2013. godine, u Termama Tuhelj, R. Hrvatska.
- U okviru projekta pod nazivom *“Pripremljenost za odgovor na katastrofe i smanjenje rizika od katastrofa”* u periodu od 02. do 03. oktobra 2013. godine u Budvi, održana je radionica pod nazivom „Upravljanje znanjem u jugoistočnoj Evropi“ shodno 3. prioritetu Hjogo Okvira za akciju. Domaćin radionice bilo je Ministarstvo unutrašnjih poslova – Direktorat za vanredne situacije, u saradnji sa UNICEF-om Regionalnom kancelarijom u

Ženevi i Regionalnom kancelarijom UNISDR-a. Na radionici su učestvovala sve države iz regiona i na njoj su predstavljeni rezultati projekta (planovi zaštite i spašavanja od zemljotresa za 5 osnovnih škola, Vodič za postupanje u vanrednim situacijama, Uputstvo za implementaciju međupredmetne oblasti „Obrazovanje u oblasti vanrednih situacija izazvanih prirodnim katastrofama“, Metodološko uputstvo za realizaciju programa „Obrazovanje u oblasti vanrednih situacija“, razna istraživanja koja su vršena tokom realizacije projekta i dr.).

- Seminar o iskustvima u formiranju jedinica civilne zaštite na nacionalnom i lokalnom nivou koji je, u periodu od 09. do 11. oktobra 2013. godine, održan u Beogradu, Republika Srbija, na kojem su predstavnici zemalja jugoistočne Evrope, razmijenili iskustva o načinu formiranja jedinica civilne zaštite, pravima i obavezama pripadnika tih jedinica i dr., koja se mogu u značajnoj mjeri primijeniti kod organizovanja, opremanja i osposobljavanja jedinica civilne zaštite u Crnoj Gori.
- Seminar pod nazivom „Komanda, kontrola i koordinacija“, održan je u periodu od 04. do 08. novembra 2013. godine, u „Relax“ Centru u Kovačici, Republika Srbija.

5.2.2. IPA projekat „Prekogranična zaštita i spašavanje od poplava“

Direktorat za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova u saradnji sa FORS Montenegro (Fondacija za razvoj sjevera Crne Gore) realizuje **IPA projekat „Prekogranična zaštita i spašavanje od poplava“ u okviru prekogranične saradnje između Crne Gore i Srbije**. Vremenski okvir realizacije projekta je 18 mjeseci. Projekat se bazira na smanjivanju posljedica prouzrokovanih poplavama u opštinama: Nikšić, Berane i Pljevlja, kroz prekograničnu saradnju i izgradnju tehničkih i ljudskih kapaciteta. Projekat se u Republici Srbiji realizuje u opštinama Prijepolje, Priboj i Nova Varoš, od strane Sektora za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije.

Cilj projekta je unapređenje otpornosti prekogranične zone i ciljnih opština na poplave jačanjem tehničkih i ljudskih kapaciteta, prekograničnom saradnjom i podizanjem nivoa svijesti stanovništva o prevenciji i borbi sa ovom prirodnom nepogodom.

Glavne aktivnosti uključuju nabavku opreme koja će biti korišćena u slučaju poplava, treninge za predstavnike lokalnih službi za zaštitu i spašavanje i drugih profesionalnih i volonterskih jedinica, prekogranične terenske vježbe, kampanju podizanja nivoa svijesti stanovništva o značaju i načinima prevencije i umanjivanja posljedica nepogoda i saradnju u izradi planova za zaštitu i spašavanje od poplava.

U okviru ovog projekta realizovan je veliki broj aktivnosti, od kojih izdvajamo najvažnije aktivnosti, koje su realizovane tokom 2013. godine:

- Edukacija učenika osnovnih škola na temu „Zaštita i spašavanje od poplava“, gdje je ukupno 1749 djece, učenika VI i VII razreda iz deset osnovnih škola iz opština Nikšić, Berane i Pljevlja, kroz posebno osmišljena predavanja imalo priliku da sazna više informacija o prirodnim nepogodama uopšte, rizicima i uzrocima nastanka poplava, opasnostima koje one donose, kao i o uputstvima za reagovanje prije, tokom i nakon poplava. Djeca su, takođe, imala priliku da čuju više o sistemu zaštite i spašavanja u Crnoj Gori, radu Direktorata za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova i opštinskih službi zaštite i spašavanja. Nakon održanih prezentacija djeci je podijeljen promotivni materijal. Rad sa učenicima osnovnih škola u cilju podizanja nivoa svijesti o

prirodnim nepogodama nastavljen je kroz organizaciju literarnog takmičenja na temu „Da li je čovjek nemoćan pred prirodom“.

- Jedna od veoma važnih aktivnosti za ostvarenje cilja projekta je i zajednička obuka pripadnika opštinskih službi zaštite i spašavanja za spašavanje na brzim vodama, koja se održala u Beranama, u periodu od 27-30. maja 2013. godine i koja je doprinijela boljoj pripremljenosti i jačanju kapaciteta službi zaštite i spašavanja u slučaju poplava i omogućila da polaznici steknu znanja i vještine za zaštitu i spašavanje u uslovima poplava i na brzom vodi. Obuku je pohađalo 40 spasilaca iz službi zaštite i spašavanja iz Nikšića, Pljevalja, Berana, Prijepolja, Priboja i Nove Varoši, kao i 5 pripadnika Direktorata za vanredne situacije i Sektora za vanredne situacije iz obje države koji će rukovoditi timovima za spašavanje. Obuku su izvodili licencirani instruktori iz Hrvatske gorske službe spašavanja, koja je ovlaštena za pružanje usluga obuka po sistemu *Rescue 3*. Polaznici obuke koji su zadovoljili stroge kriterijume koje ova obuka zahtijeva odnosno polaznici koji su prilikom obuke pokazali da su stekli znanja i savladali potrebne vještine, dobili su međunarodno priznate sertifikate.
- Po završetku obuke, 31. maja 2013. godine održana je prva prekogranična pokazna vježba spašavanja na brzim vodama na kojoj su učesnici obuke bili u prilici da pokažu i primijene usvojena znanja i vještine za spašavanje na brzim vodama. Vježba je imala za cilj poboljšanje pripremljenosti i jačanje kapaciteta službi zaštite i spašavanja u obje države u slučaju poplava i unapređenje međusobne saradnje i aktivnosti vezano za reagovanje u slučaju nastanka poplava, kao i dostizanje najviših standarda u ovoj oblasti.
- Pripremljena je specifikacija i raspisan je oglas za objavu tendera za nabavku opreme za zaštitu i spašavanje od poplava za potrebe Direktorata za vanredne situacije u vrijednosti od 92.740,00 eura, dana 01.11.2013. godine. Rok za podnošenje ponuda bio je 02.12.2013. godine do 11:00 časova. Javno otvaranje ponuda održalo se dana 09.12.2013. godine, u 12:00 časova, u prostorijama FORS Montenegro-a, u Nikšiću. Ponude je otvarala Komisija imenovana za tu svrhu. Nakon sastanka za javno otvaranje ponuda Komisija je pristupila ocjeni primljenih ponuda.
- Nakon završene tenderske procedure i izbora najpovoljnijeg ponuđača ušlo se u proceduru nabavke opreme za zaštitu i spašavanje od poplava za potrebe Direktorata za vanredne situacije. Isporuka cjelokupne opreme (svih 5 LOT - ova) očekuje se do sredine marta 2014. godine.
- Organizovana je radionica „Najbolja evropska praksa u zaštiti i spašavanju u slučaju poplava“, u periodu od 22. do 24.12.2013. godine, u Prijepolju, Republika Srbija i na kojoj su učestvovali predstavnici Direktorata za vanredne situacije i opštinskih službi za zaštitu i spašavanje iz Crne Gore.
- Urađena je i poslata na usaglašavanje konačna verzija Standardnih operativnih procedura (SOP) za prelazak granice u slučaju prirodnih katastrofa između Ministarstva unutrašnjih poslova Crne Gore i Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srbije.

5.2.3. IPA 2011: Izgradnja otpornosti na katastrofe u zemljama zapadnog Balkana i Turskoj (Building Resilience to Disasters in Western Balkans and Turkey)

Aktivnosti na realizaciji projekta „Izgradnja otpornosti na katastrofe u zemljama zapadnog Balkana i Turskoj“ („*Building Resilience to Disasters in Western Balkans and Turkey*“) u okviru konzorcijuma UNISDR-WMO, nastavljene su tokom 2013. godine. U

projekat su uključene: Albanija, Bosna i Hercegovina, Republika Hrvatska, Makedonija, Republika Srbija, Kosovo, Turska i Crna Gora. Projekat traje 24 mjeseca, ima budžet od 2,2 miliona eura i sastoji se od dvije komponente. Projekat se realizuje pod pokroviteljstvom Svjetske meteorološke organizacije (WMO) i Kancelarije UN-a za smanjenje rizika od katastrofa (United Nations Office for Disaster Risk Reduction (UNISDR)). Iz Crne Gore u projektu učestvuju Zavod za hidrometeorologiju i seizmologiju i Direktorata za vanredne situacije.

U okviru projekta održana je radionica pod nazivom „*The Training Workshop on Integrated Flood Management, Flood Forecasting and Early Warnings*”, u periodu od 8. do 12. aprila 2013. godine, u Antaliji (Turska) i *razmjena eksperata* koja se održala, u periodu od 19. do 22. juna 2013. godine, u Lisabonu (Portugalija). Glavni cilj ekspertske posjete bio je da se predstavnici Direktorata za vanredne situacije upoznaju sa strukturom sistema civilne zaštite Portugalije, a posebno sa načinom uspostavljanja i funkcionisanja Nacionalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa.

5.2.4. Adaptacija na klimatske promjene na zapadnom Balkanu (Climate Change Adaptation in Western Balkans)

Direktorata za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova u saradnji sa Njemačkom agencijom za međunarodnu saradnju – GIZ (*German Development Cooperation*), realizuje projekat pod nazivom „*Adaptacija na klimatske promjene na zapadnom Balkanu*” CCAWB („*Climate Change Adaptation in Western Balkans*“), koji se sprovodi u Crnoj Gori, Albaniji, Kosovu i Makedoniji. U okviru ovog projekta: izrađene su procjene ugroženosti od poplava za 5 opština (Kotor, Budva, Herceg Hovi, Pljevlja i Rožaje), izvršena je nabavka stručne literature iz oblasti bezbjednosti za pripadnike službi zaštite i spašavanja i Direktorata za vanredne situacije (vrijednost je oko 5.000 eura), organizovane su tri jednodnevne regionalne radionice na temu Direktive o procjeni i upravljanju rizicima od poplava (2007/60/EC) i metodologijama za izradu pomenutih planova (Podgorica, Bar i Bijelo Polje), ažurirane su procjene ugroženosti na nacionalnom nivou za požare i poplave, održan je seminar na temu „Primjena GIS alata za potrebe mapiranja i analize područja ugroženih od poplava“, organizovana je radionica tj. napredna obuka za korišćenje GIS-a, kao i studijska posjeta nadležnim institucijama u SR Njemačkoj koje se bave ranom najavom i reagovanjem u slučaju poplava, u periodu od 13. do 18. oktobra 2013. godine.

5.2.5. Višekorisnički IPA program „Civilna zaštita za zemlje kandidate i potencijalne kandidate“, faza II (IPA Multi-beneficiary: European Union’s Programme on Civil Protection Cooperation for the Candidate Countries and Potential Candidates (2013-2015)-PHASE II)

U okviru višekorisničkog IPA programa „*Civilna zaštita za zemlje kandidate i potencijalne kandidate*“ faza II, Direktorata za vanredne situacije započeo je s pripremom prve međunarodne terenske vježbe (scenario zemljotres), koja će biti organizovana u Crnoj Gori, u oktobru 2014. godine, dok će druga vježba najvjerovatnije biti održana u Makedoniji. Učešće na vježbi uzeće timovi za traganje i spašavanje iz ruševina nekoliko država, koje su u statusu kandidata i potencijalnog kandidata za ulazak u EU. U okviru ovog programa realizovaće se aktivnosti u tri modula, i to edukacija eksperata, međunarodne vježbe, kao i seminari i radionice, u čijoj će realizaciji Direktorata za vanredne situacije aktivno učestvovati.

Inače, IPA program „Civilna zaštita za zemlje kandidate i potencijalne kandidate“, faza II, koji je počeo sa implementacijom 05.11.2013. godine, fokusira se na podizanje spremnosti kroz podršku administrativnim strukturama, operativnim kapacitetima i civilnom društvu u zemljama partnerima, te širenju mreže različitih zainteresovanih strana u regiji i u zemljama članicama EU.

IPA Program faza II (2013-2015) implementira konzorcijum koga predstavljaju:

- Uprava Republike Slovenije za civilnu zaštitu i humanitarnu pomoć;
- Federalna agencija za tehničku pomoć SR Njemačke;
- Državna uprava za zaštitu i spašavanje Republike Hrvatske;
- Agencija za vanredne situacije Švedske;
- Odsjek za civilnu zaštitu Republike Italije, i
- Privatna kompanija „Synergies International Consulting“.

U okviru programa definisane su tri komponente, i to:

- Komponenta 1 – Treninzi i razmjena eksperata,
- Komponenta 2 – Vježbe,
- Komponenta 3 – Štabne vježbe na temu koncepta podrške zemlje domaćina (Host Nation Support), radionice i tehnička pomoć.

U okviru programa uspostavljena je mreža Nacionalnih korespondenata, trening koordinatora i koordinatora za vježbe, koji će predstavljati prve kontaktne tačke, te stalne i aktivne partnere u implementaciji Programa. Takođe, imaće veoma važnu ulogu u procesu imenovanja stručnjaka u zemljama partnerima za sve aktivnosti koje će se odvijati unutar Programa. Inače, IPA program faza II predstavlja nastavak IPA programa faze I, koji je realizovan u periodu od 2011. do 2013. godine.

5.2.6. NATO projekat

U okviru NATO programa „Nauka za mir i bezbjednost“ aplicirano je za Projekat „Poboljšanje kapaciteta na polju pronalaženja, transporta i uništavanja NUS-a“. U periodu od 07. do 10. maja u Podgorici je boravio gđin *Arnold Schoolderman* koji je održao sastanak sa predstavnicima Direktorata za vanredne situacije na temu neeksplozivnih ubojnih sredstava (NUS). Tokom posjete ekspert NATO-a je sa pripadnicima tima za NUS – Direktorata za vanredne situacije obišao unaprijed utvrđene lokalitete u Crnoj Gori i na taj način stekao bolji uvid u trenutno stanje vezano za rasprostranjenost i prisutnost NUS-a na našoj teritoriji. Nakon obilaska teritorije Crne Gore s aspekta zaštite od NUS-a, napravljen je predlog projekta kojeg je Ministarstvo unutrašnjih poslova kandidovalo NATO Programu „Nauka za mir i bezbjednost“, u cilju dobijanje finansijske podrške za efikasno detektovanje i uklanjanje NUS-a sa prostora Crne Gore. Projekat je odobren od strane komisije NATO-a, a njegova implementacija je predviđena u periodu od 2014. do 2016. godine. Kroz projekat u okviru NATO programa „Nauka za mir i bezbjednost“ izvršiće se opremanje i obučavanje tima za NUS, izrada objekata za zaštitu na poligonu za uništavanje NUS-a, kao i čišćenje – razminiranje zemljanih površina teritorije Crne Gore gdje postoje podaci o kontaminiranosti NUS-om, u iznosu od 370.000 eura. Od navedenog iznosa 300.000€ predviđeno je za realizaciju navedenih aktivnosti, dok je 70.000€ predviđeno za troškove angažmana NATO eksperata koji su uključeni u realizaciju ovog projekta.

Takođe, u okviru pomenutog programa aplicirano je i za projekat „Odgovor na HBRN – Zaštita od HBRN agenasa“, kojim su predviđene obuke za članove Nacionalnog tima za zaštitu od HBRN-a, za koji očekujemo definitivni stav.

5.2.7. UNICEF projekat

Direktorat za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova, Zavod za školstvo i Kancelarija UNICEF-a u Crnoj Gori, realizovali su projekat pod nazivom „*Pripremljenost za odgovor na katastrofe i smanjenje rizika od katastrofa*“. Projekat se realizovao u pet osnovnih škola, i to: „Branko Božović“ u Podgorici, „Narodni heroj Savo Ilić“ u Kotoru, „Boško Strugar“ u Ulcinju, „Jugoslavija“ u Baru i „Vukašin Radunović“ u Beranama. Vremenski okvir realizacije projekta bio je 11 mjeseci, od 01. decembra 2012. godine do 01. novembra 2013. godine.

Nacionalni savjet za obrazovanje usvojio je **međupredmetni program „Obrazovanje u oblasti vanrednih situacija”**, tako da će učenici osnovnih škola od IV do IX razreda izučavati ovu materiju u sljedećim predmetima: Geografija, Poznavanje društva, Priroda i tehnika, Priroda, Osnovi tehnike, Građansko vaspitanje, Biologija sa ekologijom i Biologija i Fizičko vaspitanje. Učenjem ovog predmeta učenici/ce će: upoznati osnovne bezbjednosne rizike, njihove manifestacije i posljedice po ljude; steći znanje i razumijevanje mjera i radnji u različitim situacijama; izgraditi svijest o potrebi zaštite sebe, drugih ljudi i životne sredine; steći vještine preventivnog i operativnog djelovanja u vanrednim situacijama; osposobiti se za prepoznavanje, procjenu i upravljanje rizicima i opasnostima u različitim situacijama; pravovremeno, pribrano i osviješćeno postupati u različitim vanrednim situacijama, pružajući pomoć sebi i drugima, te znajući kome se i kako obratiti za stručnu pomoć.

Direktorat za vanredne situacije i Zavod za školstvo realizovali su 10 *dvodnevni seminara za nastavnike/ce* iz 9 osnovnih škola na temu *Obrazovanje u oblasti vanrednih situacija*. Cilj seminara je bio, da se nastavnici/ce: upoznaju sa Programom „Obrazovanje u oblasti vanrednih situacija” (ciljevima, sadržajima, temama, aktivnostima); edukuju za primjenu najvažnijih metoda u nastavi ovog programa; daju sugestije u vezi sa sadržajem Priručnika za nastavnike/ce i budućom organizacijom nastave i upoznaju sa pilotiranjem jednog broja časova u sljedećoj školskoj godini.

Direktorat za vanredne situacije izradio je **Vodič za postupanje u slučajevima vanrednih situacija** i on predstavlja okvir aktivnosti zaštite koje škola treba da preduzme u slučaju katastrofa. On je pomoć već edukovanim nastavnicima/cama, jer predstavlja sažeti podsjetnik šta treba uraditi prije, za vrijeme i nakon događanja različitih vrsta prirodnih nepogoda u školi i čini skup znanja čijom primjenom nastavnici/ce mogu doprinijeti da škola bude sigurno mjesto za učenike/ce. Takođe, Vodič nudi preporuke školama i njihovim upravama o tome kako škola može djelovati sistemski onda kada se prirodna katastrofa dogodi. Vodič je primjeren ne samo za škole, već ga mogu koristiti svi građani.

Škole su u saradnji sa Direktoratom za vanredne situacije izradile procjene ugroženosti, kao i planove zaštite i spašavanja od zemljotresa kojima se preventivno pripremaju za organizaciju procesa koji umanjuje rizike, odnosno kojim se obezbjeđuje zaštita učenika/ca u slučaju ove i drugih katastrofa.

U cilju povećanja bezbjednosti učenika/ca i zaposlenih, u svim školama u kojima su izrađeni planovi zaštite i spašavanja od zemljotresa, organizovane su **vježbe evakuacije** po scenarijima iz urađenih planova. To je bila prilika da se provjeri funkcionisanje sistema zaštite i spašavanja u svakoj školi posebno. Prilikom realizacije ovih vježbi izvedena je evakuacija oko 3.500 učenika i zaposlenih u školama. Takođe, zaposleni u školama su obučeni da sami planiraju i izvode evakuaciju.

Forum mladi i neformalna edukacija (Forum MNE), Zavod za školstvo, Direktorat za vanredne situacije uz podršku UNICEF-a realizovali su **Ljetnji obrazovni kamp za učenike/ce na temu Obrazovanje u oblasti vanrednih situacija**. Cilj kampa bio je da učenici/ce na interesantan i interaktivan način saznaju više o adekvatnom reagovanju u vanrednim situacijama u svojoj školi i opštini.

U svim školama koje su uključene u Projekat održane su radionice s Đačkim parlamentima s ciljem razvijanja svijesti učenika/ca o važnosti sticanja znanja i vještina za adekvatno reagovanje u slučaju prirodnih katastrofa.

U školama u kojima je realizovan Projekat organizovane su **izložbe** likovnih i literarnih radova gdje su učenici/ce svoje misli o prirodnim katastrofama pretočili/e u likovni i literarni izraz.

Na kraju projekta, u periodu od 30. do 31. oktobra 2013. godine, održane su dvije nacionalne konferencije na kojima su direktori osnovnih škola u Crnoj Gori upoznati sa sprovedenim aktivnostima i usvojenim međupredmetnim programom Obrazovanje u oblasti vanrednih situacija.

5.2.8. Projekat „Razmjena iskustava i procedura za procjenu rizika od zloupotrebe HBRN materijala”

U saradnji sa Inicijativom Centra za koordinaciju i ublažavanje hemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih rizika (CBRN CoE) i Međuregionalnim istraživačkim institutom Ujedinjenih nacija za kriminal i pravdu (UNICRI) realizuje se regionalni projekat „*Razmjena iskustava i procedura za procjenu rizika od zloupotrebe HBRN materijala*”. U projektu pored Crne Gore učestvuju Bosna i Hercegovina, Srbija, Makedonija i Moldavija. Cilj projekta je jačanje nacionalnih kapaciteta za ublažavanje rizika od terorizma i zloupotrebe od HBRN materijala i izrada plana u slučaju HBRN terorizma. Projekat se realizuje kroz obuke nacionalnih eksperata koje će se nastaviti tokom 2014. godine.

5.2.9. IPA projekti prekogranične saradnje

Krajem 2013. godine Direktorat za vanredne situacije u okviru IPA prekograničnog programa saradnje, kandidovao je dva projekta za finansiranje kod Evropske unije koji su pripremljeni u saradnji sa Fondacijom za razvoj sjevera Crne Gore (FORS Montenegro).

Projekat pod nazivom „*Smanjenje rizika od katastrofa sa posebnim akcentom na požare otvorenog prostora*“, ostvaruje se između Crne Gore i Bosne i Hercegovine. Cilj projekta je poboljšanje spremnosti u prekograničnoj oblasti za odbranu od požara, zajedničku izgradnju kapaciteta i kampanju podizanja nivoa svijesti građana. Projekat će se u Crnoj Gori realizovati u opštinama Nikšić, Šavnik, Plužine, Pljevlja i Žabljak.

Projekat pod nazivom „*Zaštitimo zajedno*“ ima za cilj unapređenje zaštite životne sredine u prekograničnoj oblasti kroz saradnju u smanjivanju rizika i realizaciju zajedničkog programa za prevenciju i poboljšanu kontrolu požara na otvorenom prostora u Crnoj Gori i Hrvatskoj. Projekat će se u Crnoj Gori realizovati u opštinama Nikšić, Kotor, Tivat i Herceg Novi.

5.3. Simulaciona vježba – EPISOUTH

Informacijska mreža za zarazne bolesti zemalja jugoistočne Evrope i Mediterana – EPISOUTH organizovala je od 1. do 3. oktobra vježbu za testiranje nacionalnih planova za vanredne situacije, pod nazivom „NAUTILUS“. Vježba „NAUTILUS“ se vodila iz glavnog koordinacionog centra u Madridu (Španija), a pod nadzorom Svjetske zdravstvene organizacije (WHO), Evropske komisije i Evropski centar za prevenciju bolesti (ECDC). Vježba je istovremeno bila održana u 20 zemalja: Crnoj Gori, Srbiji, Hrvatskoj, Makedoniji, Bosni i Hercegovini, Albaniji, Turskoj, Italiji, Kipru, Grčkoj, Francuskoj, Izraelu, Jordanu, Libiji, Libanu, Malti, Palestini, Rumuniji, Tunisu, i Španiji.

U Crnoj Gori simulaciona vježba je održana u organizaciji Direktorata za vanredne situacije i Instituta za javno zdravlje u prostorijama OKC 112 Direktorata za vanredne situacije. Cilj vježbe bio je da provjeri:

- način komunikacije, koordinacije i donošenja odluka na nacionalnom i međunarodnom nivou u slučaju pojave upozoravajućih signala: opasnih ili nepoznatih zaraznih bolesti, epidemija zaraznih bolesti među ljudima ili životinjama koje mogu imati posljedice po međunarodnu zajednicu; hemijskih i radijacionih akcidenata; poplava; zemljotresa i sl;

- koordinaciju između nacionalnih javnih servisa zaduženih za vanredne situacije (Direktorat za vanredne situacije, Ministarstvo zdravlja, Institut za javno zdravlje, Crveni krst Crne Gore, Centar za ekotoksikološka ispitivanja (CETI), Veterinarska uprava i Uprava za inspeksijske poslove;

- saradnju na polju potvrdnog testiranja uzročnika zaraznih bolesti ili hemijskih agenasa u slučaju da država nema mogućnosti za dijagnostiku;

- pravovremenost reagovanja u vanrednim situacijama;

- procjenu eventualno postojećih bilateralnih ili multilateralnih ugovora o saradnji između pojedinih država za slučajeve vanrednih situacija.

Aktivni učesnici vježbe pored predstavnika Direktorata za vanredne situacije i Instituta za javno zdravlje bili su i predstavnici Ministarstva zdravlja, Veterinarske uprave i Uprave za inspeksijske poslove. Održane su telekonferencije sa centrom za koordinaciju u Madridu. Vježba je organizovana tako da su iz glavnog centra za koordinaciju iz Madrida prosleđivane informacije o događaju svim grupama učesnicima vježbe. Svaka informacija uključivala je podatke o nastalom događaju i vremenu potrebnom za rješavanje istog. Akcije na koje su učesnici trebali da reaguju podijeljene su u kategorije: prikupljanje informacija i konkretno izvedene aktivnosti; komunikacija na nacionalnom i međunarodnom nivou, donošenje odluka o raspoloživosti kapaciteta i izvještavanje javnosti i medija. U ograničenom vremenskom intervalu tim Crne Gore je izvršio koordinaciju, rješavanje i slanje odgovora kontrolnom timu u Madridu. Akcident koji se simulirao bio je SARI – Corona virus, a testiran je Nacionalni plan za zaštitu od biološkog udesa.

Opšti zaključak vježbe je da su sve nadležne institucije u Crnoj Gori prepoznale svoje mjesto i ulogu u donošenju odluka kada je u pitanju reagovanje u slučaju vanredne situacije izazvane biološkim agansom. Takođe, konstatovano je da je u pružanju odgovora najbitnija dobra koordinacija i jedinstven odgovor sistema na nastale događaje. Istaknuto je da je na ovom događaju reagovao sistem kao cjelina, te da je na taj način ostvaren značajan napredak u cilju odgovora na vanredne situacije.

8. BUDŽET

Budžetom Ministarstva unutrašnjih poslova za 2013. godinu, za potrebe Direktorata za vanredne situacije obezbijeđen je iznos od **2,552,337.76 eura**.

Struktura utrošenih sredstava po pozicijama je:

- bruto zarade i doprinosi poslodavca.....	1,474,081.58 eura;
- ostala lična primanja.....	280,567.72 eura;
- rashodi za materijal i usluge.....	117,045.50 eura;
- rashodi za usluge	29,473.68 eura;
- rashodi za tekuće održavanje.....	376,623.83 eura;
- renta	90,000.00 eura;
- ostali izdaci	184,545.45 eura.

Iz ovakve strukture utrošenih sredstava jasno se vidi da za potrebe razvoja sistema zaštite i spašavanja, odnosno za stručno osposobljavanje i usavršavanje pripadnika operativnih jedinica, nabavku nove opreme i sredstava, angažovanje pripadnika operativnih jedinica u aktivnostima zaštite i spašavanja itd., kao najvažnijih segmenata sistema zaštite i spašavanja nijesu opredijeljena finansijska sredstva.

Takva politika finansiranja objektivno predstavlja kočnicu daljeg razvoja sistema zaštite i spašavanja u Crnoj Gori i nameće zaključak da se samo uz trajno obezbjeđivanje kvalitetnog i sigurnog finansiranja sistema zaštite i spašavanja, na državnom, opštinskom i drugim nivoima, mogu postići očekivani rezultati.

9. OCJENA STANJA, ZADACI I PRIORITETI U 2014. GODINI

Funkcionisanje sistema zaštite i spašavanja u Crnoj Gori smatramo uspješnim i dalo je očekivane rezultate u 2013. godini uprkos nepovoljnom finansijskom i ekonomskom ambijentu. Obezbeđivanje stabilnog izvora finansiranja sistema zaštite i spašavanja, na nivou koji će omogućiti funkcionisanje pouzdanog i efikasnog sistema, jedan je od prioritarnih zadataka u narednom periodu. Time bi se otklonio objektivno limitirajući faktor u razvoju sistema zaštite i spašavanja u Crnoj Gori, ublažile subjektivne slabosti koje su prisutne zbog nedovoljne i neadekvatne kadrovske popunjenosti i unaprijedila tehnička i kadrovska baza, u cilju sprovođenja mjera za sprečavanje nastanka nesreća i pripremila zajednica za pružanje efikasnog odgovora i pomoći na već dogođene nesreće.

U cilju unapređenja postojećih kapaciteta i efikasnijeg reagovanja u vanrednim situacijama, neophodno je da se u 2014. godini realizuju sljedeće prioritarnosti:

- 1. Sprovesti normativne aktivnosti na usklađivanju pravnih propisa sa evropskim propisima i standardima** i stvoriti uslove za njihovu potpunu implementaciju, i to donošenjem:

- Izmjena i dopuna Zakona o zaštiti i spašavanju

Zakonom o zaštiti i spašavanju obezbjeđuju se pravne pretpostavke da Crna Gora, kao moderna država, uspostavi kvalitetne mehanizme zaštite građana i materijalnih vrijednosti od prirodnih nesreća i katastrofa, da razvija i jača državne kapacitete i korespondentne procedure za

suzbijanje štetnih dejstava prirodnih i drugih nesreća, da unapređuje i jača regionalnu i međunarodnu kooperaciju u aktivnostima za sprečavanje, smanjenje rizika i ublažavanje posljedica prirodnih i drugih katastrofa. Zakonom će se definisati koncept organizovanog djelovanja državnih i drugih institucija u sprečavanju njihove pojave preventivnim djelovanjem, razvojem pripremljenosti i odgovora državnih kapaciteta i angažovanjem cijele društvene zajednice na smanjenje rizika od katastrofa, kao i na saniranju posljedica vanrednih situacija.

- Predloga Zakona o ronjenju

Zakonom o ronjenju će se na sistemski, sveobuhvatan i precizan način urediti pitanja od značaja za ovu veoma važnu i složenu oblast kao što su nadležnost, finansiranje, djelatnost ronjenja, deminiranje, nadzor, obuka ronilaca za podvodne aktivnosti i razminiranje, pružanje pomoći i kontrola na moru.

- Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zapaljivim tečnostima i gasovima

Izmjenama i dopunama Zakona o zapaljivim tečnostima i gasovima će se ispraviti određene manjkavosti i nedorečenosti u definisanju pojedinih pojmova i obezbijediti pravne pretpostavke da Crna Gora uspostavi potpunu legislativu u oblasti skladištenja, držanja, prometa, rukovanja i upotrebe zapaljivih tečnosti i gasova. Izmjenama i dopunama Zakona će se preventivnim i zaštitnim mjerama doprinijeti uređenju uslova za izgradnju ili rekonstrukciju objekata za promet i skladištenje, rukovanje, kontrolu i upotrebu zapaljivih tečnosti i gasova, kao i nadzor i sankcionisanje eventualnih prekršaja, pri čemu će se istovremeno povećati sigurnost korištenja ovih objekata, a sve u cilju zaštite života, zdravlja i bezbjednosti ljudi, životinja i biljaka, životne sredine i imovine.

6. Nastaviti aktivnosti na uspostavljanju Nacionalne platforme za smanjenje rizika od katastrofa

Nacionalna platforma za smanjenje rizika od katastrofa je instrument za sprovođenje sistemskog smanjenja rizika od katastrofa, sa jasno utvrđenim i podijeljenim odgovornostima i zadacima svih učesnika zaštite i spašavanja. Smanjenje rizika od katastrofa mora da bude dio strategije razvoja društvene zajednice i mora uključivati znanja i iskustva svih resora i obezbijediti međuresorski pristup u daljem radu. Takođe, mora se obezbijediti da svi subjekti na svim nivoima u zemlji preuzmu svoje odgovornosti, zadatke i obaveze u sistemskom smanjenju rizika od katastrofa.

- 7. Uspostaviti Operativno komunikacioni centar 112** u punom kapacitetu, nakon obezbjeđivanja odgovarajuće infrastrukture.
- 8. Intenzivirati aktivnosti na pristupanju Crne Gore Mehanizmu za civilnu zaštitu EU.**
- 9. Organizovati i realizovati međunarodnu vježbu** sa scenariom posvećenim zemljotresu, kao jedan od zadataka u okviru Višekorisičkog IPA programa, faza II, u posljednjem kvartalu 2014. godine.

PRILOZI

PRILOG BROJ 1:

Intervencije opštinskih službi zaštite i spašavanja u 2013. godini

PRILOG BROJ 2:

Pregled aktivnosti na uništavanju NUS-a u 2013. godini

PRILOG BROJ 3:

Realizacija zaključaka sa osme sjednice skupštinskog Odbora za bezbjednost i odbranu

Prilog broj 1

Intervencije opštinskih službi zaštite i spašavanja u 2013. godini

Vrsta intervencije		Broj intervencija	
Požari u zatvorenom prostoru	Stambeni objekti	385	
	Pomoćni objekti	123	
	Poslovni i industrijski objekti	52	
Požari na otvorenom prostoru	Šumski	246	
	Nisko rastinje i srednjogorica	537	
	Sijena	38	
	Kontejneri - deponije	2732	
Požari na motornim vozilima	PMV	170	
	TMV	12	
	U željezničkom saobraćaju	3	
Požari na elektro instalacijama i uređajima	Dalekovodi - električni stubovi	44	
	Trafostanice	19	
Intervencije na putevima	Saobraćajni udesi - izvlačenje povrijeđenih	94	
	Raščišćavanje i pranje puta nakon udesa	147	
	Pretraživanje terena u potrazi za nestalim licima	10	
Akcije spašavanja prilikom prirodnih i tehničko-tehnoloških nesreća	Požar	18	
	Poplava	114	
	Ruševina	2	
	Klizišta - Odroni	55	
	Spašavanja u planinama	22	
	Hemijski akcident	1	
Usluge – dostava vode	Građanima	815	
	Preduzećima i ustanovama	507	
Dežurstva prilikom javnih okupljanja	Sportske i kulturne manifestacije	98	
	Ostalo	39	
Tehničke intervencije	Tehnička podrška prilikom akcija spašavanja	Poplave	122
		Požari	105
	Spašavanje životinja	25	
	Ostalo	446	
Dežurstva prilikom uklanjanja		7	

bespravno podignutih objekata po pozivu nadležnih službi		
Ostalo	Lažne dojave građana, poziv za kontrolisano paljenje, punjenje goriva, izvođenje obuka...	1773
Ukupno:		8761

Prilog broj 2

Pregled aktivnosti zaštite od NUS u 2013. godini

R. br.	Mjesto-lokacija	datum	kilometraža	Opis posla
Mjesec januar				
1.	Nikšić – Župa	03.01.	130 km	1 rb M75
2.	Podgorica – Vrela ribnička	04.01.	35 km	1 mbm 82 mm
3.	Nikšić – Trebjesa	10.01.	120 km	6 tog 100 mm
4.	Bar – Mala gorana	11.01.	140 km	1 mbm 82 mm
5.	Podgorica – Konik	14.01.	30 km	1 mbm 82 mm, 1 kab
6.	Podgorica – Rogame	23.01.	40 km	obilazak magacina
7.	Kotor, Risan, Krivošije	24.01.	270 km	1 mbm 82mm, TNT 600 gr
8.	Sarajevo	29.01...		radionica
Ukupno:			765 km	1 rb, 4 mbm, 6tog, 1kab, 600 gr TNT
Mjesec februar				
9.	Sarajevo	02.02		radionica
10.	Cetinje	04.02	65 km	Eksplziv u rinfuzi
11.	Herceg Novi – Bijela	05.02	210 km	sastanak sa NPA
12.	Danilovgrad	06.02	40 km	1 rb M38
13.	Danilovgrad	07.02	40 km	16 rb
14.	Podgorica – korito rijeke Ribnice	08.02	35 km	1 rb M52
15.	Herceg Novi – Bijela, rt Arza	12.02	250 km	pretraga terena
16.	Podgorica – deponija	17.02	30 km	2 rb M75, 2 rb M52
17.	Podgorica – Atlas centar	18.02	60 km	Uništavanje 1 kab
18.	Podgorica – Balabani	19.02	45 km	1 tog 120mm (15-ak kg)
19.	Podgorica – reon Šipčanika	20.02	120 km	Pretraga terena sa NPA
20.	Podgorica – reon Golubovaca	21.02	130 km	Pretraga terena sa NPA
21.	Podgorica – reon Golubovaca	22.02	80 km	Pretraga terena sa NPA
22.	Podgorica – reon Golubovaca	23.02	70 km	Pretraga terena sa NPA
			1175 km	22 rb, 1 tog 120m, uništavanje 1 kab, eksploziv u rinfuzi
Mjesec mart				
23.	Danilovgrad – Ostrog	01.03	75 km	1 tog

24.	Berane – Hareme	02.03	320 km	1 rb M75
25.	Herceg Novi	04.03	280 km	1 rb
26.	Ulcinj – Vladimir	05.03	330 km	1 tog
27.	Podgorica – Golubovci	06.03	90 km	Pretraga terena sa NPA
28.	Podgorica – Golubovci	07.03	120 km	Pretraga terena sa NPA
29.	Podgorica – Golubovci	08.03	70 km	Rad na dokumentaciji NPA
30.	Podgorica – Golubovci	11.03	80 km	Rad na dokumentaciji NPA
31.	Rožaje – Njeguš	19.03	440 km	Obilazak lokacija kontaminiranih kb
32.	Plav – Čakor	20.03	460 km	Obilazak lokacija kontaminiranih kb
33.	Rožaje – Besnik	21.03	420 km	Obilazak lokacija kontaminiranih kb
34.	Plav – Murino	22.03	400 km	Obilazak lokacija kontaminiranih kb
35.	Rožaje – Jablanica	23.03	480 km	Obilazak lokacija kontaminiranih kb
36.	Podgorica – Rogame	25.03	30 km	tog 120 mm
37.	Podgorica – Šipčanik	26.03	40 km	artificija
38.	Danilovgrad – Sige	27.03	60 km	tog 75mm
39.	Budva – Petrovac	28.03	140 km	28 mbm 82mm
40.	Nikšić – Grahovo	29.03	160 km	1 mbm 82mm
			3995km	2 rb, 4 tog, 33 mbm 82 mm, artificija
Mjesec april				
41.	Rožaje – Jablanica	02.04	480 km	Obilazak lokacija kontaminiranih kb
42.	Plav – Čakor	03.04	460 km	Obilazak lokacija kontaminiranih kb
43.	Rožaje – Njeguš	04.04	440 km	Obilazak lokacija kontaminiranih kb
44.	Plav – Murino	05.04	400 km	Obilazak lokacija kontaminiranih kb
45.	Rožaje – Besnik	06.04	430 km	Obilazak lokacija kontaminiranih kb
46.	Berane – stanica PJ policije	08.04	300 km	3 rb
47.	B. Polje – stanica PJ policije	09.04	260 km	2 rb
48.	Cetinje – Njeguši	16.04	150 km	1 raketa 90mm
49.	Podgorica – kakaricka gora	22.04	50 km	Oko 15 kg eksploziva i oko 800 kapsli
50.	Bar – više lokacija	23.04	150 km	19 raznih bombi, 33 kapsle, municija, 1 mbm
51.	Nikšić – više lokacija	24.04	160 km	2 rb

52.	Podgorica – više lokacija	25.04	30 km	Pretraga terena po zahtjevu građana
53.	Petrovac – hotel As	29.04	180 km	1 rb M 52 Uništavanje rb
54.	Berane – zgrada UP PJ	30.04	330 km	1 tog 40 mm kompletna
Ukupno km:			3820 km	27 rb, 1 tog, 1 mbm, 1 raketa, 15 kg ekspl. kapsle i municija
Mjesec maj				
55.	Podgorica – Golubovci	06.05	60 km	2 trm, municija, 6 balističkih kapa
56.	Kotor, H. Novi, Petrovac	08.05	350 km	Obilazak lokacija sa NATO predstavnicima
57.	Danilovgrad, Nikšić	09.05	170 km	Obilazak lokacija sa NATO predstavnicima
58.	Podgorica – Goljemadi	11.05	50 km	2 mbm 81mm
59.	Bijelo Polje – Nikoljac	21.05	240 km	1 rb M75
60.	Nikšić	27.05	120 km	1 tog
61.	Podgorica – Zagorič	29.05	40 km	1 mbm 82mm
Ukupno km:			1030 km	3 mbm, 1 tog, 1 rb, 2 trm
Mjesec jun				
62.	Budva – zgrada UP	03.06	140 km	1 rb M75
63.	Podgorica – Konik, deponija	05.06	40 km	2 rb
64.	Kolašin, Andrijevića	06.06	420 km	1 rb, 1 mbm, 1 tog
65.	Nikšić, Kotor, H. Novi, Cetinje	07.06	370 km	4 rb, 2 mbm
66.*	Podgorica – G. Mrke	08.06	70 km	1 rb
67.	Podgorica – zgrada UP	10.06	35 km	6 rb, municija, eksploziv i kapsle
68.	Pljevlja – Slatina	11.06	470 km	1 rb
69.	Podgorica – deponija	12.06	45 km	1 srb
70.	H. Novi – Kumbor	17.06	290 km	Identifikacija NUS-a
71.	Kolašin – most Grlo	23.06	140 km	Saobraćajni udes-Rumuni
72.	Bar, Podgorica – više lokacija	24.06	210 km	1 raketa, 1 rb
73.	Podgorica – a. Golubovci	25.06	15 km	Prevoz ljekara iz Rumunije
74.	Pljevlja, Kolašin – više lokacija	26.06	390 km	1 rb, 1 rbr M80
75.	H. Novi – zgrada UP	27.06	320 km	1 trm
Ukupno km:			2925 km	19 rb, 3 mbm, 1 tog, 1 trm, 1 rbr M80, 1 raketa, municija, eksploziv, kapsle...
Mjesec jul				

76.	B. Polje i Berane – više lokacija	03.07	420 km	2 mbm, 1 rb
77.	Pljevlja i Kolašin – više lokacija	04.07	440 km	1 mbm, 2 ppm, 1 rb
78.	H. Novi, Nikšić – više lokacija	05.07	310 km	6 tog, 3 rb, municija
79.	Podgorica – Pričelje	09.07	40 km	164 kom metaka 30 mm za PA
80.	Kolašin, Mojkovac – više lokacija	10.07	200 km	1 rb i 1 rbr
81.	Podgorica – Smokovac	11.07	45 km	1 tog
82.	Tivat – Podgorica – Tivat	14.07		1 ptm
83.	Danilovgrad	17.07	60 km	2 srb
84.	B. Polje, Mojkovac, Kolašin, Rovca	23.07	460 km	12 rb, 1 mb, 178 meteka
85.	H. Novi i Nikšić	24.07	280 km	1 tog, 2 rb
86.	B. Polje, Plav i Andrijevića	25.07	540 km	5 mbm, 1 trm
87.	Cetinje, Podgorica – više lokacija	26.07	120 km	1 rb, 1 mbm, municija
88.	Podgorica – Rogami	29.07	40 km	1 rb
89.	Trebinje	31.07	460 km	Učešće na radionici
Ukupno km:			3415 km	10 mbm, 22 rb, 2 srb, 2 rbr, 8 tog, 2 ppm, 1 ptm, municija
Mjesec avgust				
90.	Berane i Kolašin	06.08	300 km	1 rb, municija
91.	H. Novi – stari grad	07.08	240 km	2 rb, 1 trm, municija
92.	Plav i Rožaje	08.08	450 km	3 rb, municija
93.	Plužine	09.08	230 km	1 rb
94.	Budva, Bar	12.08	200 km	2 rb
95.	H. Novi i Tivat	14.08	260 km	2 rb, vptm, 1 vtog, v upaljač
96.	Danilovgrad i Nikšić	15.08	160 km	Nađena 1 avio bomba
97.	Pljevlja	16.08	360 km	1 rb, 1 mbm
98.	Plav, Berane i Kolašin	19.08	420 km	2 rb, 2 mbm
99.	H. Novi, Tivat i Kotor	20.08	280 km	2 rb, 1 mbm
100.	Podgorica - Momišiće	26.08	25 km	1 rb
101.	H. Novi	28.08	270 km	1 mbm i 1 rb
102.	Pljevlja i Danilovgrad	29.08	370 km	2 mbm i 5 upaljača za iste
103.	Cetinje - Njeguši	30.08	80 km	Uništavanje 2 rb
Ukupno km:			3375 km	18 rb, 1 trm, vptm, 1 avio bomba, 7 mbm, upaljači, municija i uništavanje 2 rb
Mjesec septembar				
104.	Nikšić i Danilovgrad	05.09	140 km	1 rb i 2 mbm
105.	H. Novi – više lokacija	06.09	270 km	Vptm, upaljači i artificije
106.	Kotor	09.09	250 km	Učešće na vježbi
107.	H. Novi – Kumbor	10.09	260 km	15 avio bombi
108.	H. Novi – Kumbor	11.09	260 km	25 avio bombi

109.	H. Novi – Kumbor	12.09	260 km	15 avio bombi
110.	B. Polje – Dobrakovo	13.09	260 km	1 tog
111.	Danilovgrad – Gropa	17.09	60 km	1 tog i 1 mbm
112.	H. Novi i Tivat	24.09	290 km	Obilazak lokacija za uništavanje NUS-a
113.	Danilovgrad – Kujava	25.09	70 km	Uništavanje 20 NUS i inicijalnih sredstava
114.	Ulcinj – Biška gora	26.09	210 km	10 ttm i municija
115.	B. Polje	27.09	260 km	Sredstva po telegramu UP
116.	Podgorica – Golubovci	30.09	40 km	Protivavionski metci 12,7mm
Ukupno km:			2630 km	
Mjesec oktobar				
117.	Kolašin – Sinjavina – Mandića pećina	02.10	220 km	2 rb i municija u rinfuzu
118.	H. Novi i Tivat	14.10	350 km	3 rb, eksploziv, kapsle,
119.	H. Novi – Kumbor	18.10	270 km	Lociranje i identifikacija 26 NUS
120.	H. Novi – Kumbor	23.10	310 km	Uništavanje 6 avio bombi
121.	H. Novi – Kumbor	24.10	310 km	Uništavanje 6 avio bombi
122.	H. Novi – Kumbor	25.10	310 km	Uništavanje 8 avio bombi
123.	H. Novi – Kumbor	26.10	310 km	Uništavanje 8 avio bombi
124.	H. Novi – Kumbor	28.10	310 km	Uništavanje 9 avio bombi
125.	H. Novi – Kumbor	29.10	310 km	Uništavanje 10 avio bombi
126.	H. Novi – Kumbor	30.10	310 km	Uništavanje 1 avio bombe i 1 ppb
127.	H. Novi – Kumbor	31.10	270 km	Izviđanje lokacije
Ukupno km:			3280 km	5 rb, eksploziv, kapsle, municija i uništavanje 48 avio bombi i 1 ppb
Mjesec novembar				
128.	Bar – više lokacija	05.11	120 km	1 rbr 64mm, 1 tog 57 mm
129.	Budva i Kotor	06.11	210 km	1 NUS oko 100 kg, 10 upaljača za rb
130.	H. Novi – Kumbor	07.11	270 km	Identifikacija sredstava
131.	H. Novi – Kumbor	15.11	320 km	Izuzimanje transport i uništavanje 4 ab
132.	H. Novi – Kumbor	16.11	320 km	Izuzimanje transport i uništavanje 4 ab
133.	Podgorica – S. aerodrom	30.11	40 km	Uništavanje 1 rb
Ukupno km:			1280 km	
Mjesec decembar				

134.	Sarajevo	02-07		Obuka
135.	Mostar	08-14		Obuka
136.	Podgorica – CB Podgorica	16.12	40 km	Izuzimanje i transport 1rb
137.	Berane – Poliex	18.12	300 km	Kontrola transporta
138.	Berane – Poliex	19.12	300 km	Kontrola transporta
139.	H. Novi – Kumbor	20.12	320 km	Uništavanje 2 ppb
140.	H. Novi – Kumbor	21.12	320 km	Uništavanje 1 ppb, 1 ab, 1 tog
141.	Berane – Poliex	26.12	300 km	Kontrola uništavanja sredstava
Ukupno km:			1580 km	
Svega:			29270 km	

Terminologija:

- teg = tenkovska granata
- tog= topovska granata
- mbm= minobacačka mina
- rb= ručna bomba
- trm=tromblonska mina
- ptm=protivtenkovska mina
- ppm=protivpješadijska mina
- kab=kasetna avio bomba
- ppb=protivpodmornička bomba
- srb=specijalna ručna bomba (suzavac, fleška, dimna...)
- ab=avio bomba

Prilog broj 3

**REALIZACIJA ZAKLJUČAKA SA OSME SJEDNICE SKUPŠTINSKOG ODBORA ZA
BEZBJEDNOST I ODBRANU**

1. Konstatovana je neophodnost formiranja jedinica i timova civilne zaštite, sa ciljem adekvatnog odgovora na potencijalne rizike, te stručno osposobljavanje i materijalno-tehničko opremanje njihovih pripadnika

Civilna zaštita u Crnoj Gori, nakon što je prošla kroz proces transformacije, funkcionira kao sistem za masovnu podršku u slučaju vanrednih situacija. U skladu sa odredbama Zakona o zaštiti i spašavanju civilna zaštita je dio jedinstvenog sistema zaštite i spašavanja, koja predstavlja posebno organizovane snage i čine je jedinice i timovi civilne zaštite, zaštitna i spasilačka oprema, objekti i uređaji.

Zakonom o zaštiti i spašavanju utvrđeno je da je građanin Crne Gore obveznik civilne zaštite. Obaveza učestvovanja u civilnoj zaštiti počinje sa navršениh 18 godina života i traje do navršene 63 godine starosti (muškarci), odnosno 55 godine (žene). U civilnoj zaštiti dobrovoljno mogu učestvovati svi muškarci i žene stariji od 15 godina života, sa pravima i dužnostima pripadnika civilne zaštite.

U civilnu zaštitu ne raspoređuju se:

- lica raspoređena u Vojsci Crne Gore;
- zaposleni u organima državne uprave raspoređeni na poslovima odbrane, zaštite i spašavanja, policijskim poslovima i poslovima izvršenja krivičnih sankcija, kao i zaposleni u privrednim društvima i drugim pravnim licima raspoređeni na poslovima odbrane;
- zaposleni u pravosudnim organima;
- trudnice, majke, samohrani roditelji i staraoci koji imaju, odnosno vrše starateljstvo nad jednim djetetom mlađim od sedam godina života, odnosno dvoje ili više djece mlađe od 10 godina života;
- lica kod kojih je utvrđena nesposobnost za učešće u civilnoj zaštiti;
- staraoci starih i iznemoglih lica i
- strani državljani.

Jedinice civilne zaštite, koje se organizuju, opremaju i osposobljavaju za zaštitu i spašavanje ljudi, materijalnih i kulturnih dobara i životne sredine od prirodnih nepogoda, tehničko-tehnoloških, bioloških, hemijskih, nuklearnih/radijacionih hazarda predstavljaju posebno organizovane snage sistema zaštite i spašavanja, čija je osnovna namjena masovna podrška sprovođenju operativnih aktivnosti i postupanja za zaštitu i spašavanje. Prema namjeni, zadacima i organizacijsko-formacijskoj strukturi, jedinice civilne zaštite se organizuju kao jedinice opšte namjene i jedinice specijalizovane namjene. Jedinice civilne zaštite organizuju se na teritorijalnom principu u svim jedinicama lokalne samouprave i djeluju na području te opštine, a mogu djelovati i na području druge opštine.

U cilju stvaranja efikasnih i na visokom nivou upotrebljivih jedinica i timova civilne zaštite, neophodno je, pored kvalitetne popune, da se izvrši i njihovo opremanje i obučavanje.

Nakon izvršenih analiza u Direktoratu za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova, a u skladu sa hazardima utvrđenim u Nacionalnoj strategiji za vanredne situacije, iskazana je potreba za ukupno 2000 pripadnika jedinica civilne zaštite u Crnoj Gori.

Redni broj	Područna jedinica	Za teritoriju opština	Broj obveznika	Ukupno
1.	PODGORICA	Podgorica	350	470
		Cetinje	40	
		Danilovgrad	40	
		Kolašin	40	
2.	BAR	Bar	160	360
		Ulcinj	100	
		Budva	100	
3.	HERCEG NOVI	Herceg Novi	90	250
		Kotor	80	
		Tivat	80	
4.	NIKŠIĆ	Nikšić	240	300
		Šavnik	30	
		Plužine	30	
5.	PLJEVLJA	Pljevlja	150	190
		Žabljak	40	
6.	BIJELO POLJE	Bijelo Polje	140	180
		Mojkovac	40	
7.	BERANE	Berane	120	230
		Rožaje	50	
		Plav	40	
		Andrijevisa	20	
8.	Specijalizovana jedinica za djelovanje u slučaju biološkog, hemijskog, nuklearnog/radijacionog hazarda			20
U K U P N O				2000

Tabela broj 1: Pregled potrebnog broja pripadnika civilne zaštite u Crnoj Gori

Od ukupno procijenjene potrebe od **2000 pripadnika** jedinica civilne zaštite u Crnoj Gori, **tokom 2009. godine izvršen je kvalitetan odabir 400 pripadnika**, odnosno 20% od predviđenog broja i sa njima su zaključeni ugovori o angažovanju u jedinice i timove civilne zaštite. Za isplatu dodatka za civilnu zaštitu u 2009. godini trebalo je obezbijediti **iznos od 264.000 €**. Međutim, obezbijedena su samo finansijska sredstva za isplatu jedne mjesečne naknade, dok za isplatu preostalih jedanaest nije bilo finansijskih sredstava. Neizvršavanje ugovorenih obaveza od strane Ministarstva unutrašnjih poslova, dovelo je do toga da značajan broj (oko 95%) pripadnika jedinica i timova civilne zaštite zatraži raskidanje ugovora o angažovanju i preko sudova izvrši naplatu potraživanja.

Navedenim je nedvosmisleno utvrđeno da je ugroženo funkcionisanje cijelog sistema zaštite i spašavanja, jer civilna zaštita treba da predstavlja masovnu podršku tom sistemu. Takođe, ovim je ugroženo dalje formiranje jedinica civilne zaštite, njihovo angažovanje u vanrednim situacijama, obuka i osposobljavanje za izvršavanje zakonom i drugim propisima utvrđenih obaveza i zadataka.

Vlada Crne Gore je, u cilju rješavanja problema popunjavanja jedinica civilne zaštite, zadužila Ministarstvo unutrašnjih poslova da, u saradnji sa Ministarstvom finansija i Ministarstvom rada i socijalnog staranja, sagleda moguća rješenja u dijelu izmjena propisa koji omogućavaju radno angažovanje korisnika socijalnih davanja u vanrednim situacijama, kao i pitanje naknade za obavljanje ovih aktivnosti (**akt Vlade broj: 03-12675/3 od 29. decembra 2011. godine**).

Iz analize realizovanih aktivnosti shodno pomenutom zaključku Vlade, može se zaključiti, da se popunjavanje jedinica i timova civilne zaštite sa licima sa Zavoda za zapošljavanje Crne Gore, kao i licima sa kojima su u prethodnom periodu potpisani ugovori o angažovanju, ne može izvršiti u skladu sa potrebama Direktorata za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova, kako zbog neadekvatnog broja lica, tako i zbog neadekvatne strukture lica po opštinama.

Koristeći međunarodna iskustva o angažovanju pripadnika civilne zaštite neophodno je normativno urediti i sljedeća pitanja: prava i obaveze potpisnika ugovora; vrijeme trajanja ugovora; mjesto ili oblast angažovanja; pokrivanje troškova potrebnih medicinskih i drugih pregleda za potrebe civilne zaštite; novčanu naknadu za svaki dan učešća u sprovođenju mjera zaštite i spašavanja, kao i za stručno osposobljavanje i usavršavanje; zdravstveno, penzijsko i invalidsko osiguranje za bolesti i povrede, kao i nesreće koje mogu dovesti do smrti, trajne ili prolazne nesposobnosti, čiji uzrok su obavljanje zadataka civilne zaštite; naknadu štete pretrpljenu tokom angažovanja na poslovima civilne zaštite; besplatnu pravnu pomoć u slučaju problema pri povratku na posao, a koji su prouzrokovani angažovanjem na poslovima civilne zaštite itd.

U cilju jačanja civilne zaštite u Crnoj Gori značajno je razvijati svijest i usmjeravati građane da vlastitim doprinosom i djelovanjem utiču na proces razvoja ukupnog sistema zaštite i spašavanja i da prepoznaju zadatke i ulogu u razvoju kapaciteta za djelovanje u vanrednim situacijama. Napredak bi se u budućnosti mogao obezbijediti kroz jačanje dijaloga, uspostavljanje koordinacije i razmjene informacija između građana i države.

Imajući u vidu iskustva i činjenice iz prethodnog perioda u vezi formiranja jedinica i timova civilne zaštite, u 2013. godini, preduzete su aktivnosti na izradi Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i spašavanju, u cilju trajnog rješavanja ovog pitanja.

Naime, koristeći iskustva kako naša, tako i zemalja u okruženju, smatramo neophodnim **obrazovanje Fonda za zaštitu i spašavanje**, u cilju obezbjeđivanja stabilnog izvora finansijskih sredstava, koja bi bila korišćena za plaćanje angažmana pripadnika jedinica i timova civilne zaštite na dnevnom ili mjesečnom nivou, prilikom događanja različitih vrsta hazarda.

Predvidjeli smo i nekoliko stimulativnih mjera koje bi trebalo da doprinesu adekvatnom odzivu građana Crne Gore za učešće u jedinicama i timovima civilne zaštite, kroz oslobađanje od plaćanja naknade za izdavanje uvjerenja o zdravstvenoj sposobnosti prilikom zasnivanja radnog odnosa, prilikom polaganja vozačkog ispita, prilikom izdavanja ličnih dokumenata itd.

Takođe, imajući u vidu složenost zadataka i obaveza koje će očekivano biti postavljene pred pripadnike jedinica i timova civilne zaštite, odredbama Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i spašavanju pokušali smo kvalitetnije riješiti i pitanja radnog staža, penzijsko-invalidskog osiguranja, zdravstvenog osiguranja prilikom zadobijanja povreda ili smrti itd.

Usvajanjem Predloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i spašavanju stvaraju se uslovi za raspisivanje javnog poziva o angažovanju građana u jedinicama i timovima civilne zaštite, kao jedne od najbitnijih aktivnosti u procesu formiranja i stavljanja u punu funkciju jedinica i timova civilne zaštite.

Kada je u pitanju stručno osposobljavanje i usavršavanje, na osnovu Zakona o zaštiti i spašavanju, član 17, pripadnici operativnih jedinica dužni su da se stručno osposobljavaju i usavršavaju. Stručno osposobljavanje i usavršavanje pripadnika operativnih jedinica vrši Ministarstvo unutrašnjih poslova. Program stručnog osposobljavanja i usavršavanja pripadnika operativnih jedinica, način sprovođenja programa i provjere znanja u oblasti zaštite i spašavanja, kao i način vođenja evidencija, utvrđuje se propisom Ministarstva.

Stoga je Direktor za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova, uradio *Pravilnik o stručnom osposobljavanju i usavršavanju pripadnika operativnih jedinica* („Službeni list CG”, broj 39/2013 od 07.08.2013. godine), čiji je sastavni dio i *Program stručnog osposobljavanja i usavršavanja svih pripadnika operativnih jedinica*. Pomenuti Program se sastoji od Programa stručnog osposobljavanja i Programa stručnog usavršavanja.

Program stručnog osposobljavanja obuhvata sljedeće oblasti:

- zaštita i spašavanje od požara
- zaštita i spašavanje od rušenja i ruševina
- zaštita i spašavanje od vode i na vodi
- nuklearna/radijaciona, hemijska i biološka zaštita i spašavanje

Programi stručnog usavršavanja su za:

- zaštitu i spašavanje iz ruševina
- spašavanje od poplava
- nuklearno/radijaciono, hemijsko i biološku zaštitu
- spašavanje prilikom saobraćajnih udesa

Ovim programom se u zavisnosti od ciljne grupe (opštinske službe zaštite i spašavanja, jedinice civilne zaštite, specijalističke jedinice za zaštitu i spašavanje, dobrovoljne jedinice za zaštitu i spašavanje, jedinice za zaštitu i spašavanje privrednih društava, drugih pravnih lica i preduzetnika-preduzetne jedinice), planira osnovna obuka, kojom bi se stekla osnovna znanja i vještine iz oblasti zaštite i spašavanja, kao i specijalističke obuke, kojim bi se stekla znanja i vještine potrebna za odgovarajuću specijalnost u pomenutoj oblasti, a sve po ugledu na zemlje EU.

Dakle, s obzirom da su **jedinice civilne zaštite dio operativnih jedinica za zaštitu i spašavanje** ovim programom je planirano da **stručno osposobljavanje jedinica civilne zaštite traje 102 nastavna časa, od čega je 47 časova teorijske nastave, a 55 časova praktične obuke, dok stručno usavršavanje traje (u zavisnosti od programa), 40 nastavnih časova, od čega je 15 časova teorijske nastave, a 25 časova praktične obuke**. Takođe, planirano je da se jedinice civilne zaštite stručno osposobljavaju, odnosno usavršavaju na osnovu godišnjeg plana za stručno osposobljavanje, odnosno usavršavanje koji donosi Ministarstvo.

2. Odbor cijeni neophodnim jačanje kapaciteta Avio-helikopterske jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova

Zakonom o zaštiti i spašavanju utvrđeno je da je jedinica za gašenje požara iz vazduha operativna jedinica i da se organizuje u okviru posebne organizacione jedinice Ministarstva unutrašnjih poslova. Avio-helikopterska jedinica je jedina civilna vazduhoplovna jedinica u Crnoj Gori koja u svom sastavu ima helikoptere i avione za gašenje požara. Organizacija i rad ove jedinice je usklađen i sa regulativama definisanim **Zakonom o vazдушnom saobraćaju** Crne Gore. Ovaj zakon je usklađen sa **ICAO**-om (International Civil Aviation Organization) i **EASA**-om (European Aviation Safety Agency), što znači da pored funkcionisanja u našim okvirima može svoje djelatnosti da radi i mimo naše države.

Vazduhoplovno osoblje u Avio-helikopterskoj jedinici organizuje, izvršava letačke zadatke i vrši vazduhoplovno-tehničko održavanje na osam vazduhoplova, i to: četiri helikoptera i četiri aviona za gašenje požara.

Helikopteri:

- AB-212..... reg. ozn. 40-HCC (opremljen za traganje i spašavanje);
- AB-412..... reg. ozn. 40-HEK (opremljen za prevoz VIP-putnika);
- AB-206..... reg. ozn. 40-HAW;
- SA 341..... reg. ozn. 40-HFB.

Avioni za gašenje požara:

- Dromader M-18.....reg. ozn. 40-BRR;
- Dromader M-18..... reg. ozn. 40-BRS;
- Fire Boss AT 802 A .....reg. ozn. 40-EAA (amfibija);
- Fire Boss AT 802 A..... reg. ozn. 40-EAB (amfibija).

Navedene zadatke Avio-helikopterska jedinica izvršava za državne i sopstvene potrebe, i to za:

- službene potrebe državnih organa Crne Gore, stranih i poslovnih delegacija,
- izvršavanje službenih zadataka Ministarstva unutrašnjih poslova,
- aktivnosti Uprave policije,
- pružanje pomoći u otklanjanju posljedica elementarnih nepogoda,
- izviđanje i gašenje požara,
- prevoz bolesnika,
- akcije traganja i spašavanja,
- obuku pilota, trenazu pilota i obavezne tehničke probe i prelete, i
- izvršavanje drugih zadataka koje odobri ministar.

Vazduhoplovi su smješteni u novosagrađenom hangaru na aerodromu u Golubovcima. U ovom hangaru pored smještaja vazduhoplova funkcioniše vazduhoplovno-tehnička organizacija, vazduhoplovni magacin za rezervne djelove, letačko-tehnička arhiva i kancelarije za vazduhoplovno osoblje. Zadatak zaposlenih Avio-helikopterske jedinice je i održavanje hangara zajedno sa službama iz ovog ministarstva.

Naglašavamo da je dolaskom četiri aviona za gašenje požara u flotu Avio-helikopterske jedinice i profesionalnom organizacijom ostvaren značajan napredak u blagovremenom otkrivanju i gašenju požara, kao i napravljena znatna ušteda na troškovima korišćenja i održavanja ovih aviona. Prilikom izvršavanja letačkih zadataka na helikopterima, posade helikoptera istovremeno vrše i izviđanje i osmatranje požara i brzim angažovanjem posada aviona za gašenje požara, suzbijaju se požari u začetku. Primjera radi, 2012. godine na teritoriji naše države Avio-helikopterska jedinica je sa protivpožarnim avionima gasila blizu stotina požara. Samo zahvaljujući blagovremenim i efikasnim akcijama nije bilo katastrofalnih požara, kao prije dolaska ovih aviona u jedinicu. Nemoguće je zamisliti jednu modernu državu sa

ovakvom raznolikošću terena (planine, vodene površine, kanjoni, šumske površine itd.), da može, bez upotrebe navedene vazduhoplovne tehnike, adekvatno i efikasno suzbijati moguće požare. Sve ove aktivnosti nemoguće je izvršavati uzimanjem u zakup materijalnih resursa sa strane tj. iz našeg okruženja, jer ove aktivnosti iziskuju brzo i blagovremeno angažovanje. Takođe, angažovanje drugih pilota, koji ne poznaju dobro teren kao domicilni, je ekstremno skupo.

U toku je priprema za opremanje helikoptera, Abell-412, za traganje i spašavanje na vodenim površinama. Takođe, u pripremi je i nabavka prateće spasilačke opreme i sprovođenje neophodne obuke vezano za obavljanje planiranih helikopterskih operacija, kao i obuka za održavanje ugrađene opreme na navedenom helikopteru, koje će biti finansirano iz IPA projekta „*Optimalno korišćenje energije i prirodnih resursa i ublažavanje posljedica prirodnih nepogoda*“. Napominjemo da do sada nijesmo mogli da vršimo spašavanje na vodenim površinama ni da kontrolišemo morsku državnu granicu zbog nedostatka opreme na helikopteru.

1) Planirana oprema za ugradnju na helikopteru:

- spoljna dizalica,
- kargo kuka,
- sistem plovaka koji uključuje splav za spašavanje,
- sistem svijetla za traganje,
- staklo za potrebe kargo dizalice,
- ogledalo za potrebe kargo dizalice.

2) Planirana prateća spasilačka oprema:

- a) Medicinski uređaji i oprema
  - uređaji za održavanje vitalnih funkcija povrijeđenih
  - oprema za imobilizaciju, prvu pomoć i evakuaciju povrijeđenih
- b) Zaštitna i spasilačka oprema
- c) Tehnička spasilačka oprema

3) Planirane obuke:

- obuka za izvršavanje helikopterskih operacija u cilu traganja i spašavanja na vodi, i
- obuka za tehničko održavanje opreme na helikopteru.

Radi efikasnog i sveobuhvatnog djelovanja Avio-helikopterske jedinice, kao i izvršavanja svih postavljenih zadataka, potrebno je izvršiti nabavku dvosjeda AT-802 A (amfibije) i zamjenu dva postojeća aviona DROMADER-a sa dva aviona AT-802, koji su projektovani za polijetanje sa tvrdih površina. Takođe, idealna bi bila kupovina helikoptera KA-32, koji je sertifikovan za evropsko tržište. Ovo obrazložimo sljedećim:

- Tokom korišćenja ovih aviona u gašenju požara, u proteklom periodu, došli smo do sljedećih zaključaka:

1. Avioni tipa AT 802 A Fire Boss su se pokazali efikasniji u gašenju požara zato što:
  - imaju veću brzinu u letu do požara i nazad,
  - nose veću količinu vode,
  - mogu da pune vodu sa jezera i mora, a, takođe, koriste i betonsku pistu.
2. Ukoliko je požar na 30 minuta leta od mjesta punjenja vode, dva aviona AT 802 A, na mjestu požara, pojavljuju se prosječno svakih 30 minuta.
  - Ako se koristi i treći avion, to omogućava da je svakih 20 minuta jedan od aviona angažovan na gašenju požara, što je značajno za veće požare.
  - Ako neki od dva aviona ispadne, zbog tehničkog kvar, na istoj razdaljini ćemo imati avion svakih 60 minuta.

- Ako imamo tri aviona onda se ispadanje jednog aviona neće drastično odraziti na efikasnost gašenja požara.
- 3. Sistem održavanja je već uspostavljen za taj tip aviona.
- 4. Uz prethodna dva aviona su došli potrebni djelovi i alati potrebni za održavanje tri aviona.
- 5. Pojednostavio bi se sistem školovanja pilota za taj tip aviona, pa bi sadašnje tri obuke koje zahtijevaju visoko iskusne pilote zamijenili sa jednom obukom i sa manje iskusnim pilotima. Tako bi se pilot odmah od samog početka školovao za taj tip aviona i za gašenje požara istovremeno. Takva bi obuka bila mnogo bezbjednija i jeftinija. Praktično bi se pilot školovao uz redovno korišćenje aviona za gašenje požara. To je razlog da se što prije počne obuka mlađih pilota koji bi u narednih nekoliko godina mogli da zamijene sadašnje pilote.
- 6. Nabavkom helikoptera KA-32 značajno bi unaprijedili gašenje požara na otvorenom, zato što taj vazduhoplov nosi pet tona vode i može da sakuplja vodu sa svih pozicija, kao i gore navedeni vazduhoplovi, plus sa rijeka, manjih jezera, bistijerna itd. Pored ovoga može da nosi podvjesne terete i preveze dvadesetak putnika do neke destinacije.
- 7. Prosječna godišnja šteta prouzrokovana požarima, a koji bi mogla biti lokalizovana učinkom ovog aviona, je na desetine puta veća od njegove cijene.

3. Odbor cijeni urgentnim stavljanje u funkciju Operativno-komunikacionog centra 112 u punom kapacitetu

Direktorat za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova preuzima sve aktivnosti iz svoje nadležnosti kako bi uspostavio Operativno-komunikacioni centar 112. U tom cilju su izrađene Informacija o razmatranju ponude firme Ericsson NT d.d. za aktiviranje i dalju podršku sistema Operativno-komunikacionog centra 112 i Informacija o mogućnostima objedinjavanja centara koji koriste brojeve 112, 122, 123 i 124 u okviru jedinstvenog Operativno-komunikacionog centra 112 (OKC112), kao i Informacija o sprovedenim aktivnostima na uspostavljanju Operativno-komunikacionog centra 112 u Direktoratu za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova sa predlogom budućih aktivnosti sa datim rješenjima i rokovima. Naša očekivanja su, u zavisnosti od dinamike obezbjeđivanja lokacija za OKC 112, da se isti može staviti u potpunu funkciju u drugoj polovini 2014. godine.

4. Uvažavajući značaj Jedinice za gašenje požara iz vazduha i činjenicu da sistem radio veza koje se upotrebljavaju u sistemu zaštite i spašavanja ne zadovoljava kriterijume, Odbor cijeni nužnim preduzimanje aktivnosti u cilju trajnog rješavanja iznjetog pitanja.

Uvažavajući značaj Jedinice za gašenje požara iz vazduha, ali i potreba radio veza za cjelokupni sistem zaštite i spašavanja smatramo da je neophodno izvršiti uvezivanje radio sistema TETRA sa CoordCom sistemom Operativno-komunikacionog centra 112, kao i sa Avio-helikopterskom jedinicom. Kako u okviru Ministarstva unutrašnjih poslova sistemom TETRA rukovodi Odjeljenje za telekomunikacione i elektronske tehnologije Uprave policije i trenutno je u toku pilot projekat opremanja ovim sistemom organizacionih jedinica Uprave policije u

opštinama Podgorica, Danilovgrad, Cetinje i u opštinama na primorju, neophodno je da Direktor za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova sa rukovodiocem Odsjeka za telekomunikacione i elektronske tehnologije usaglasi potrebe i definise navedenu problematiku. U zavisnosti od implementacije projekta i finansijskih sredstava biće omogućeno i povezivanje Direktorata za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova u taj sistem, kao i ostalih učesnika sistema zaštite i spašavanja.

5. U kontekstu uništavanja neeksplozivnih ubojnih sredstava koje podrazumijeva visoko profesionalan i stručan kadar, specijalističku i zaštitnu opremu i sredstva, te poligone opredijeljene za tu svrhu, a imajući u vidu stepen društvene opasnosti, potrebno je izvršiti kadrovsko popunjavanje u skladu sa važećim normativnim aktom i tim za neeksplozivna ubojna sredstva opremiti adekvatnom zaštitnom opremom i materijalno-tehničkim sredstvima.

Direktor za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova je organ dužan da po članu 107 Zakona o zaštiti i spašavanju sprovodi zaštitu od neeksplozivnih ubojnih sredstava. Kako se radi o specifičnoj vrsti poslova, koja je veoma opasna po izvršioce, ista zahtijeva visoko profesionalan i stručan kadar, kao i profesionalnu zaštitnu opremu i sredstva za obavljanje ove vrste poslova.

Trenutnom sistematizacijom Direktorata za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova predviđeno je da ove poslove obavljaju tri službenika, i to jedan službenik sa odgovarajućom visokom stručnom spremom (radno mjesto popunjava ekspert za NUS, Milovan Joksimović) i dva samostalna referenta sa IV stepenom srednje škole, čija su mjesta trenutno upražnjena.

U avgustu 2013. godine Ministarstvo unutrašnjih poslova objavilo je javni oglas za popunjavanje jednog službeničkog mjesta – samostalni referent, ali zbog uslova oglasa nije bilo zainteresovanih za ovo službeničko mjesto.

Obzirom na dosadašnje iskustvo i izraženu problematiku, a imajući u vidu stepen društvene opasnosti, planiramo da novom sistematizacijom tim za NUS kadrovski ojačamo po modelu koji je praksa u zemljama u okruženju i EU. Sastav tima bi činila četiri izvršioca, od kojih:

- Dva službenika sa visokom stručnom spremom (vođa tima i njegov zamjenik – ujedno operateri za NUS),
- Dva službenika – samostalna referenta sa odgovarajućom srednjom stručnom spremom od kojih jedan operater za NUS – medicinska podrška i jedan operater za NUS – vozač sa odgovarajućim obukama i sertifikatima za obavljanje ove vrste poslova. Kadrovsko popunjavanje ovog tima planiramo izvršiti od postojećeg službeničkog kadra uz slanje na odgovarajuće specijalističke obuke i usavršavanja, za koje smo dobili sredstva kroz projekat „Poboljšanje kapaciteta na polju pronalazačenja, transporta i uništavanja NUS-a“, u okviru NATO programa Nauka za mir i bezbjednost, i koji sprovodimo sa NATO-om.

Što se tiče materijalno tehničke opremljenosti, trenutno raspolažemo sa jednim metal detektorom (površinskim do 15 cm dubine), zaštitnim odijelom i zaštitnim prslukom (za ova zaštitna sredstva ove godine ističu resursi i iste je potrebno zamijeniti), te uređajem za daljinsko

aktiviranje NUS-a i kontejnerom za prevoz NUS-a koje je Ministarstvo unutrašnjih poslova nabavilo tokom 2012/13 godine.

Kako je nabavka opreme (koja je veoma skupa) i obuka osnov za bezbjedno izvršavanje ove vrste aktivnosti, Direktor za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova je kroz različite projekte (donacija od Azmonta doo, kao i projekat sa NATO-om, u okviru NATO programa Nauka za mir i bezbjednost, i sa Montenegro Defence Industry-MDI), u narednom periodu planiralo obučavanje i opremanje tima za NUS, kao i čišćenje zemljanih površina od prisustva NUS-a.

Kroz projekat koji realizuje Ministarstvo unutrašnjih poslova sa Montenegro Defence Industry (MDI), koji podrazumijeva rješavanje viškova naoružanja Ministarstva unutrašnjih poslova, planirana je nabavka namjenskog vozila za prevoz NUS-a, magnetometra, uređaja za aktiviranje NUS-a, sredstava radio veze i pribora i alata za rad sa NUS-om, tokom 2014. godine. Kroz projekat „*Poboljšanje kapaciteta na polju pronalaženja, transporta i uništavanja NUS-a*“ (2014-2016), u okviru NATO programa Nauka za mir i bezbjednost, planiran je iznos od 300.000 eura za opremanje i obučavanje tima za NUS, izradu objekata za zaštitu na poligonu za uništavanje NUS-a, kao i čišćenje – razminiranje zemljanih površina teritorije Crne Gore, gdje postoje podaci o kontaminiranosti NUS-om.

Od preduzeća „Azmont“ d.o.o., sa kojim je potpisan Ugovor o poslovno-tehničkoj saradnji, tokom februara 2014. godine, biće isporučena donacija koja se sastoji od: vozila za prevoz ljudstva i opreme, dubinskog metal-detektora – 3 D skenera, uniforme za tim za NUS, fotoaparata i računarske opreme za pripadnike tima za NUS.

Što se tiče problema sa namjenskim poligonom za uništavanje NUS-a, Vlada Crne Gore je 2013. godine, kao nosioca aktivnosti odredila Ministarstvo odbrane za obezbjeđivanje lokacije i prostora za isti. Ministarstvo odbrane je formiralo radnu grupu (u čijem sastavu je i predstavnik Direktorata za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova), čija je obaveza da definiše bliže uslove i lokaciju koja ispunjava standarde za višenamjenski poligon kojeg bi koristili pored pripadnika Ministarstva odbrane i pripadnici Direktorata za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova i Uprave policije.

6. Odbor preporučuje Ministarstvu unutrašnjih poslova da sagleda racionalnost korišćenja postojeće opreme i njeno eventualno prestrukturiranje u funkciji oslobađanja od viškova (npr. vozni park), na koji način bi bile stvorene pretpostavke za nabavku neophodnih materijalnih sredstava (npr. za potrebe sistema 112 i dr.)

U ovom trenutku Direktor za vanredne situacije Ministarstva unutrašnjih poslova raspolaže sa četiri putnička automobila marke „Toyota auris“, sva ostala vozila se nalaze u Auto centru i služe za potrebe Ministarstva.